

นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น
ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ณชรต ฤทธิศักดิ์

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

THE CURRENT GOVERNMENT'S POLICY OF PROMOTING LOCAL
COMMUNITY TOURISM IN TALE NOI SUBDISTRICT, KHUAN
KHANUN DISTRICT, PHATTHALUNG PROVINCE

NACHAROT RITTISAK

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF POLITICAL SCIENCE

2018

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน
ท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
ชื่อผู้เขียน นายณชรัต ฤทธิศักดิ์
สาขาวิชา รัฐศาสตร์
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา จิตนุกงศ์ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ โชะเฮง

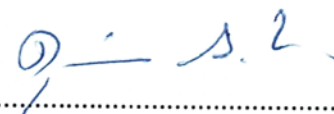
มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปราบใหญ่)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา ชินบุตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา จิตนุกงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ โชะเฮง)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน
ท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ชื่อผู้เขียน นายณชรัต ฤทธิศักดิ์

ชื่อปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2561

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา จิตนพวงศ์ ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ โชะเฮง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษานโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ
ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย
อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง (2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้าน
เศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล
ในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง (3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขนโยบาย
ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน
จังหวัดพัทลุง ให้ดียิ่งขึ้น งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทะเลน้อย
จำนวน 377 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ จากฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำบล
ผู้ประกอบการต่าง ๆ และประชากรในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม
ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ในการส่งเสริม
การท่องเที่ยวของรัฐโดยรวมมากที่สุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม
รองลงมาด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ปัญหาหลักของชุมชน คือ การบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนแห่งนี้ คือ ชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการป่าชุมชน จึงน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังนั้น ชุมชนต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยการจัดประชุมราษฎรทุกหมู่บ้าน เพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และร่วมดูแล รักษาป่าชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนรวมของท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่เน้นการมีส่วนร่วมอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีความต้องการการศึกษาดูงานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าชุมชนสามารถเรียนรู้จากสถานที่และประสบการณ์จริงเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาป่าชุมชนของตนเองได้ จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนี้ ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ABSTRACT

Thesis Title   The Current Government's Policy of Promoting
Local Community Tourism in Tale Noi Subdistrict,
Khuan Khanun District, Phatthalung Province

Students Name   Mr. Nacharot Rittisak

Degree Sought   Master of Political Science

Academic Year   2018

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Witthaya Jitnuphong   Chairperson

2. Assis. Prof. Dr. Nipon Sano Heng

In this thesis, the researcher examines (1) the effects of the current government's tourism promotion policy in its economic, social, and environmental aspects on the lifeways of the residents of Tale Noi subdistrict, Khuan Khanun district, Phatthalung province; (2) problems, obstacles, and impacts generated by the policy in respect to its economic, social, and environmental aspects; and (3) provides guidelines for improving this policy.

In adopting a mixed-methods research approach, the researcher combined quantitative and qualitative research methods.

In the quantitative phase of research, the researcher selected a sample population of 377 residents of Tale Noi subdistrict. In the qualitative phase of research, the researcher selected 39 key informants who were subdistrict

administrators, tourism operators, and residents of Tale Noi subdistrict, Khuan Khanun district, Phatthalung province.

Findings are as follows:

Insofar as concerns quantitative research findings, overall at the highest level, in its economic, social, and environmental aspects, the government's tourism promotion policy exerted effects on the lifeways of the residents of Tale Noi subdistrict, Khuan Khanun district, Phatthalung province. It was found that the aspect with the highest mean (M) was society. Next in descending order were the economy and the environment.

Regarding qualitative research findings, it was found that major community problems stemmed from the management of conservation tourism in the communities. The communities do not have knowledge of ecotourism, nor of the management of community forests. This may be an important reason for the communities not participating in the management of conservation tourism.

Therefore, the communities need concerned agencies to become major actors in concretely mobilizing the communities. Meetings should be organized for residents of all villages in order to determine a model of conservation tourism management with a participation process and related agencies providing counseling and advice. Communities should feel the need for participation in the operation of activities in order to foster learning and taking care of the community forests found in local communal areas. This would be in consonance with the principles of good governance with a focus on participation.

In addition, there is a need for study trips to visit communities which have become successful in managing conservation tourism. Communities can learn from actually functioning locations and the experiences of others to the end of being able to make adaptations in developing their own community forests. This would be an approach to the development of conservation tourism in community forest areas that would become successfully sustainable.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความเมตตาเป็นอย่างสูงของ
รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา จิตนุกงส์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์
ดร. วิทยา ชินบุตร ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ โชะเฮง
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางการแก้ไข
อย่างเหมาะสม เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตลอดจนฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำบล ผู้ประกอบการต่าง ๆ และประชากรในตำบล
ทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการตอบแบบสอบถาม
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง ที่ได้ให้กำลังใจ และ
การสนับสนุนมาโดยตลอด พร้อมทั้งขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์
นี้สำเร็จ และขอขอบคุณบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ที่ไม่ได้เอ่ยนาม
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ณชรต ฤทธิศักดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมกับการดำรงชีวิต	12
แนวคิดเกี่ยวกับประเพณี สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว	15
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา.....	20
นโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐ	25
ข้อมูลพื้นฐานของตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง.....	42
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
การดำเนินการวิจัย	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	82
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล	
สภาพภูมิหลังทั่วไป	84
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการส่งเสริม	
การท่องเที่ยวของรัฐ	87
วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	93
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปผลการวิจัย	100
การอภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	110
ภาคผนวก	
ก แบบสอบถาม	112
ข แบบสัมภาษณ์	120
ค ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ (IOC)	125
บรรณานุกรม	128
ประวัติผู้เขียน	133

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลสภาพภูมิหลังทั่วไป.....	84
2 ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐโดยรวม	87
3 ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ	88
4 ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสังคม	89
5 ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสิ่งแวดล้อม ...	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวได้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เพราะการทำมาหากินของคนในสมัยนั้นส่วนใหญ่จะต้องเดินทางไปค้าขายในต่างถิ่น คนไทยเกิดความคิดริเริ่มที่จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นมาเพราะพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นกำแพงเพชรอัครโยธิน ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟได้ส่งเรื่องราวของประเทศไทยไปเผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา และในปี พ.ศ. 2467 ได้มีการจัดตั้งแผนกโฆษณาของการรถไฟขึ้น เพื่อหน้าที่รับรองและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2528) ปี พ.ศ. 2503 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้จัดตั้งองค์การอิสระเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรียกว่า “องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” มีชื่อย่อว่า อ.ส.ท. ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 มีการพิจารณากฎานะ อ.ส.ท. ขึ้น ต่อมาได้เป็น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) (2528)

หลังจากนั้นการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก เมื่อมีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมีลักษณะที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ กล่าวคือ มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายแรก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างรายได้ และถ่ายทอดความเจริญไปสู่ภูมิภาค ส่วนวัตถุประสงค์รองจะเน้นด้านสังคม และวัฒนธรรม โดยมุ่งที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมอันดีงามและโบราณสถานต่าง ๆ ซึ่งผลมาจากการพัฒนาดังกล่าวทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวจนกลายเป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยวที่สุดแห่งหนึ่งในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นด้านหลักส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจรวมของประเทศทั้งในแง่การสร้างเงินตราต่างประเทศ การค้าและการบริการรวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านรายได้ปรากฏว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำรายได้สูงเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ในช่วงระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 รายได้จากการท่องเที่ยวขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยตลอดจากรายได้ 110,572 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 219,364 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2539 เมื่อเทียบมูลค่ารายรับจากการท่องเที่ยวกับมูลค่าการค้าภาคบริการรายรับจากการท่องเที่ยวมีสัดส่วนเฉลี่ยเกินกว่าร้อยละ 50 ของการค้าภาคบริการ และประมาณร้อยละ 10-12 ภาคการสินค้าและบริการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2541)

แผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2562 ของ ททท. จัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดของแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายรัฐบาล ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ: โมเดลประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 และแผนวิสาหกิจ ททท. พ.ศ. 2560-2564 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2562-2564) ผนวกกับการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้ได้แผนที่เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและมีประสิทธิผลสูงสุด

มุ่งสานต่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก ปรับโครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยวสู่กลุ่มตลาดระดับกลาง-บน และเพิ่มรายได้อย่างยั่งยืน จากการเติบโตของค่าใช้จ่ายมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว ด้วยการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสัมผัสประสบการณ์จริง Thai Unique Local Experience ผ่านแคมเปญ “Amazing Thailand: Open to the New Shades” โดยนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนที่ไหนในโลก สัมผัสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา แต่ยังคงกลิ่นอายความเป็นไทยอย่างสมบูรณ์ คนท้องถิ่นพร้อมแบ่งปันและแลกเปลี่ยน ภูมิปัญญาที่ส่งมอบอย่างต่อเนื่อง นับเป็นประสบการณ์ที่จะเปิด

ประสาทสัมผัสของนักท่องเที่ยวทั้งร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ ภายใต้การดำเนินงาน 3 ทิศทางหลัก ประกอบด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2541)

1. ขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพในการใช้จ่าย ที่มีรายได้ระดับกลาง-บน (รายได้ต่อคน ตั้งแต่ 20,000 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปีขึ้นไป) โดยทำการตลาดในลักษณะ Fragmentation เจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวตามความสนใจเฉพาะบุคคล ได้แก่ กลุ่ม DINKs, LGBTQ, Family, Millennial, นักท่องเที่ยวสตรี และ กลุ่ม Active Senior ในพื้นที่ตลาดที่ไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภาวะเศรษฐกิจ เช่น จีน อินเดีย รัสเซีย สหรัฐอเมริกา ตะวันออกกลาง ฯลฯ ผสมผสานนำเสนอสินค้าและบริการท่องเที่ยวคุณภาพระดับ Premium Mass และหรูหราเหนือความคาดหมาย (luxury) และเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวความสนใจพิเศษที่ใช้จ่ายสูง ต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มฮันนีมูนและแต่งงาน กลุ่มสุขภาพและความงาม กลุ่มที่สนใจวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม (green tourism) ซึ่งนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (soft adventure) การท่องเที่ยว ชุมชน และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงกีฬา (จักรยาน มาราธอน มวยไทย และไตรกีฬา)

2. เจาะตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยเดินทางมาประเทศไทย (first visitor) โดยทำการตลาดเชิงรุก ได้แก่ เข้าร่วมงานส่งเสริมการขาย จัดกิจกรรม Road Show เพื่อเจาะตลาดพื้นที่เมืองรอง จัดกิจกรรม Seminar/Workshop และจัด Fam Trip นำสื่อมวลชน/ผู้ประกอบการมาทดสอบสินค้า รวมถึงการส่งเสริม การจัด Charter Flight จากพื้นที่ตลาดใหม่มายังประเทศไทย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 กลุ่มเชิงพื้นที่ (market area) เน้นส่งเสริมนักท่องเที่ยวจากพื้นที่ตลาดเกิดใหม่ เช่น ละติน อเมริกา แคนาดา ยุโรปตะวันออก อิหร่าน และกาตาร์ในตะวันออกกลาง รวมถึงพื้นที่เมืองรอง (Tier 2-3 cities) ในตลาดเดิม เช่น เมืองอุ๋ฮั่น เซี่ยงเหอ มินหนานหนิง ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เมืองมูนิค สตูดการ์ท ดุสเซลดอร์ฟ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและเกาหลี

2.2 กลุ่มตลาดใหม่ (segment) ที่มีแนวโน้มเติบโตดี ขนาดตลาดใหญ่ (market size) และมีศักยภาพใช้จ่ายสูง เช่น กลุ่มสตรีในญี่ปุ่น กลุ่ม High End ในสาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มครอบครัวในกลุ่มประเทศอาเซียน กลุ่มเดินทางเพื่อรักษาพยาบาล ในประเทศกลุ่ม CLMV กลุ่มมุสลิมในมาเลเซีย และอินโดนีเซีย

3. เพิ่มมูลค่าสินค้าการท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่า โดย (มณีวรรณ ผิวนิยม, 2524, หน้า 67)

3.1 เลือกพื้นที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ

พร้อมขายและเหมาะสมกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มที่ไม่เคยและเคยเดินทางมาประเทศไทย แล้วทำการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละตลาด จากนั้นคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคทางการตลาดการเสนอขายสินค้า พ่วงกับพื้นที่เมืองหลักหรือเมืองรองข้างเคียง เพื่อสร้างความน่าสนใจของสินค้าการท่องเที่ยว ส่งผลต่อการขยายระยะเวลาวันพักและดึงดูดให้เกิดการใช้จ่ายมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ตลาดเยอรมันเสนอขายพื้นที่จันทบุรี-ตราด, สุโขทัย-แพร่-น่าน-ลำปาง ตลาดอิตาลีเสนอขายพื้นที่เมืองรองสุโขทัย-ลำปาง

3.2 ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกช่วงเวลา (all year round destination)

โดยเฉพาะช่วง นอกฤดูกาลท่องเที่ยว (เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และกันยายน-ตุลาคม) โดยนำเสนอสินค้าการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ กิจกรรมดนตรี กีฬา เทศกาล คาร์นิวัล งานศิลปะ แฟชั่น และงานส่งเสริมการช้อปปิ้ง เพื่อกระตุ้นและเพิ่มความน่าสนใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวนอกเหนือช่วงเทศกาลหรือฤดูกาลท่องเที่ยว ทั้งนี้ ยังคงตระหนักถึงการบริหาร Flow ของการเดินทางและพำนักรในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

3.3 ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดย

เฉพาะกลุ่ม CLMV จากประสานความร่วมมือกับพันธมิตรในอาเซียนร่วมกันทำตลาด เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวจากยุโรป และอเมริกาเข้ามาท่องเที่ยวประเทศไทยแบบเชื่อมโยงในเส้นทาง AEC Connectivity ผสมผสานการเดินทางสัมผัส Local Experience ในพื้นที่เมืองรองของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

ทิศทางการส่งเสริมตลาดในประเทศ สร้างความเข้มแข็งจากภายใน (strengthen from within) ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่จะทำให้คนไทยรักและภาคภูมิใจในประเทศไทย สร้างความต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมและรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดย ททท. จะเปลี่ยนมุมมองให้เห็นว่า การเที่ยวเมืองไทยนั้นดีกว่าที่เคย ด้วยการเที่ยวแบบลึกซึ้งและเข้าถึงผ่านการใช้ร่วมกับคนท้องถิ่นหรือ Local Hero ผู้อนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ถ่ายทอดเรื่องราวสร้างแรงบันดาลใจ

และทำให้คนไทยได้รับมุมมองใหม่ จากการเดินทางท่องเที่ยวผ่านแคมเปญสื่อสารการตลาด “Amazing ไทยเท่” ซึ่งเรื่องราวประสบการณ์ การท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาคที่จะนำเสนอเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้น ประกอบไปด้วย เรื่องราวศิลปวัฒนธรรมที่บอกเล่าวิถีชาวเหนือ (more authentic) เรื่องราวอาหารที่ถ่ายทอดวิถีคนอีสาน (more gastronomy) เรื่องราวมรดกแห่งสยามในภาคกลาง ทั้งศิลปกรรมชั้นสูง การหลอมรวม วัฒนธรรมนานาชาติและวิถีชาวน้ำ (more legacy) เรื่องราวกิจกรรมแสนสนุกที่จะเติมสีสันให้ชีวิตในภาคตะวันออก (more fun) และเรื่องราวนวัตกรรมและความสร้างสรรค์ที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาคใต้ (more inspired) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2541)

จังหวัดพัทลุง เป็นเมืองแห่งขุนเขาที่เก่าแก่โบราณเมืองหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งเป็นหนึ่งในสองจังหวัดทางภาคใต้ที่ไม่ติดทะเล อีกจังหวัด คือ จังหวัดยะลา ตัวเมืองจังหวัดพัทลุงมีเขาอกทะลุเป็นสัญลักษณ์สูงเด่นมองเห็นแต่ไกล เป็นเมืองต้นกำเนิดหนังตะลุงและโนรา มีประวัติสันนิษฐานว่าพัทลุงเป็นเมืองที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ที่เขาหัวแดง ผังตรงข้ามกับเมืองสงขลาในปัจจุบัน แต่เนื่องจากมีภัยต่าง ๆ มารบกวนทำให้ต้องย้ายเมืองไปตั้งอยู่ตามตำบลต่าง ๆ หลายครั้ง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ ทะเลน้อย เป็นแหล่งนกน้ำใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่นักดูนกทุกคนใฝ่ฝันจะมาเที่ยวชม นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติแล้ว โบราณสถานวัดต่าง ๆ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน ก็เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของเมืองพัทลุง (ผะอบ โปษะกฤษณะ, 2527, หน้า 36)

ทะเลน้อย คือ แหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 17,500 ไร่ และพื้นที่ป่าในบริเวณใกล้เคียงคิดเป็นเนื้อที่รวมกันประมาณ 285,625 ไร่ ทะเลน้อยเป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่เป็นแหล่งเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดพัทลุง เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ มีทิวทัศน์ที่สวยงาม สามารถสัมผัสธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิด ทั้งพืชพรรณและนกน้ำ แปลกตาที่ไม่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นกน้ำ มีราว 187 ชนิด ทั้งนกประจำถิ่นอาศัยอยู่ประจำตลอดปี และนกอพยพย้ายถิ่น โดยจะอพยพมาในช่วงฤดูหนาว ช่วงที่นกมีประชากรมากที่สุดอยู่ระหว่างเดือนตุลาคมถึงมีนาคม และในช่วงเดือนมีนาคมถึง

พฤษภาคม ก็จะเป็นช่วงที่งดงาม เพราะบรรดาบัวหลากหลายพรรณ จะชูดอกงามสะพรั่ง (สำนักข่าวไทยพีบีเอสนิวส์, 2557)

ทะเลน้อย ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ขาดการประสานงานกับภาคเอกชนในการส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การให้บริการด้านการท่องเที่ยวและที่พักยังเป็นการบริหารงานที่ไม่ใช่มืออาชีพ แต่ในปัจจุบันปริมาณนักท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยวชม ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมในอนาคต ปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ป่า และวิถีชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาดังกล่าวล้วนส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2557)

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะต้องระมัดระวังผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางท้องถิ่นที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะรับเอาวัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นผลจากการพัฒนาเพราะในบางครั้งอาจส่งผลให้เกิดการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นก็เป็นได้ แต่หากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้มีการวางแผนเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์พร้อม ๆ กับความพยายามที่จะอนุรักษ์คุณค่าของสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่หรือให้เสื่อมสภาพน้อยลงที่สุดก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุดเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้ตลอดไป การท่องเที่ยวได้วางแผนและการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสมดุล การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่องาน ทั้งในทางที่เป็นคุณและเป็นโทษดังจะเห็นได้ว่า ในขณะที่ความสำเร็จจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับความชื่นชมและกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง ผลกระทบจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ได้รับการกล่าวถึงมากเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังที่การท่องเที่ยวได้กล่าวไว้ การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งข้อดีและข้อเสียต่อด้านสังคมด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม (สำนักข่าวไทยพีบีเอสนิวส์, 2557)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แม้จะไม่มีผลดีต่อการพัฒนาท้องถิ่น และประเทศชาติ แต่ย่อมมีผลเสียบางประการที่จะเกิดขึ้นกับท้องถิ่น เช่น การก่อสร้างที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่นจนเกินไป ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคม ตลอดจนปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษา นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการพื้นที่ในด้านการให้บริการต่าง ๆ ให้มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสม และแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาและผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ให้ดียิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นอย่างไร
2. อุปสรรค และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีปัญหาอย่างไร
3. มีแนวทางการแก้ไขนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างไร เพื่อพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทะเลน้อย จำนวน 377 คน และฝ่ายปกครองฝ่ายตำบล ผู้ประกอบการต่าง ๆ และประชากรในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1. นายอำเภอ	1 ท่าน
2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	1 ท่าน

3. หัวหน้าสำนักงานท่องเที่ยวท้องถิ่น	1 ท่าน
4. กำนัน	1 ท่าน
5. ผู้ใหญ่บ้าน	3 ท่าน
6. ประธานชุมชน	2 ท่าน
7. ผู้นำชุมชน	15 ท่าน
8. ผู้ประกอบการ	5 ท่าน
9. นักท่องเที่ยว	10 ท่าน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษานโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาและผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตด้านเวลา

ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 - เดือนเมษายน พ.ศ. 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล หมายถึง แบบแผนความคิดที่ใช้เป็นหลักยึดในการปฏิบัติ หรือการตัดสินใจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล
2. วิถีชีวิต หมายถึง วัฒนธรรม วิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. ส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง การประชาสัมพันธ์ แนะนำ ชักชวนให้ผู้คนสนใจที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และผู้ที่มา

เที่ยวได้เห็นศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชาวตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

4. นโยบายของรัฐ หมายถึง แนวทางที่กำหนดขึ้นมาเป็นโครงการแผนการ หรือ กำหนดเอาไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางชี้แนะในการประชาสัมพันธ์ให้ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

5. ผลกระทบจากการท่องเที่ยว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ในชุมชนและวิถีชีวิตของคนตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

6. ผลกระทบด้านสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านชีวิตและความเป็นอยู่ สาธารณูปโภค และการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในแง่ความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม

7. ผลกระทบจากวัฒนธรรม หมายถึง เมื่อวิถีชีวิตในสังคมเปลี่ยนไป การแสดง ออกในรูปแบบของประเพณี รวมถึงอาหารการกินจากค่านิยมของคนมีการเปลี่ยนแปลง ไปมากตามวิถีของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

8. ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของมลภาวะทางเสียง มลพิษ ทางน้ำและปัญหาขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้อยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

9. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้อยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนไปมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้นขณะที่มีวัยทำงานเท่าเดิม หรือลดลงจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการผลิต ทำให้การผลิตและกำลังแรงงานน้อยลง ผลผลิตการผลิตลดลงหรืออุปทานแรงงานลดลงซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ค่าแรงสูงขึ้น ได้หรือเกิดการขาดแคลนแรงงาน ส่งผลต่อกิจกรรมในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมสินค้า OTOP ในท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. ทราบปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. ทราบแนวทางการพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ให้ดียิ่งขึ้น
4. เป็นแนวทางต่อผู้ที่สนใจศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในเรื่องนโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นดังกล่าวนี้ นำไปปรับใช้ในหน่วยงาน เป็นแนวทางพัฒนาหน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมกับการดำรงชีวิต
2. แนวคิดเกี่ยวกับประเพณี สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
4. นโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐ
5. ข้อมูลพื้นฐานของตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
6. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมกับการดำรงชีวิต

ความหมายของโครงสร้างของสังคม

แนวคิดทางสังคม (social thought) หมายถึง ความคิดของมนุษย์โดยมนุษย์และเพื่อนมนุษย์ ความคิดที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา จะกระทำโดยคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ กรณีที่คิดคนเดียวก็ต้องเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วย ทำให้ปัญหาบรรเทาลง ความคิดความอ่านที่ได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาแล้ว และใช้การได้ดี ก็จะได้รับ การเก็บรักษา สืบทอดจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง” (จำนง อติวัฒนสิทธิ์, 2540, หน้า 21)

โครงสร้างของสังคม ปฐม ทรัพย์เจริญ (2549, หน้า 5) ได้สรุปความหมายสังคมมนุษย์เป็นระบบสังคมอย่างหนึ่ง หรือที่เรียกว่า “Social System” นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์หรือระหว่างบุคคลจะมีลักษณะ 2 ระบบ ประกอบด้วย ส่วนย่อยต่าง ๆ

ซึ่งส่วนย่อยเหล่านี้มีความแตกต่างกัน เช่น คนในสังคมต่าง ๆ ก็มีอาชีพการงานแตกต่างกัน หรือในสังคมจะต้องมีสถาบัน หรือการทำหน้าที่ต่าง ๆ กันไป เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ และส่วนย่อยเหล่านี้ ก็ต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ โดยเฉพาะในทางต้องพึ่งพาอาศัยเกี่ยวข้องกัน ทำให้ชีวิตสังคมดำเนินไปอย่างเป็นปกติสุข มีเสถียรภาพ และอยู่ในสภาวะสมดุล ณ จุดนี้เราจะพิจารณาถึงสิ่งสร้างความเป็นระเบียบ เสถียรภาพ และสมดุลให้เกิดขึ้นในสังคมเมื่อผู้คนเหล่านี้มาอยู่รวมกันเป็นสังคมเป็นกลุ่มจะมีอะไรบ้าง เราจะพบได้จากส่วนประกอบโครงสร้างดังกล่าว

ส่วนประกอบของโครงสร้างที่จะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบขึ้นในระบบ ความสัมพันธ์ในระบบสังคมมนุษย์

1. ที่สำคัญประการแรก ได้แก่ การที่แต่ละคนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนหรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social norms) ของพวกตนซึ่งบรรทัดฐานจะมีลักษณะอย่างไร ย่อมแล้วแต่วัฒนธรรมของกลุ่มนั้น (บรรทัดฐาน ประกอบด้วย วิถีประชา จารีต และกฎหมาย)

2. สิ่งจำเป็นประการต่อมา คือ ระเบียบแบบแผนหรือบรรทัดฐานทางสังคมเช่นนั้นจะต้องเป็นไปตามตำแหน่งหรือสถานภาพ (status) ของผู้คนเหล่านั้น แต่ละคน แต่ละพวก แต่ละกลุ่ม แต่ละประเทศซึ่งแตกต่างกันไป เช่น บังคับว่าด้วยการแต่งกาย (ระเบียบแบบแผนว่าด้วยการเรียนการสอน การสอบ) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงย่อมใช้บังคับแก่ทุกคนที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้

ดังนั้น ผู้ใดเป็นนักศึกษาย่อมต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับระเบียบแบบแผนดังกล่าวข้างต้น หรือกล่าวได้ว่า บรรดาสมาชิกทั้งหลายของสังคมแต่ละแห่ง แต่ละกลุ่ม พวกประเทศจะต้องมีบทบาท (roles) ให้เป็นไปตามสถานภาพของตนในโครงสร้างของสังคมมีสถานภาพมากมาย และในแต่ละสถานภาพจะมีบทบาทกำกับ ซึ่งเป็นไปตามบรรทัดฐานของแต่ละสังคม (เช่น สถานภาพของสามี-ภรรยา บิดามารดากับบุตร ศิษย์กับอาจารย์ ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ทหาร ข้าราชการ ตำรวจ นักการเมือง นายกรัฐมนตรี ฯลฯ)

3. สิ่งจำเป็นสำคัญประการที่สาม ทุกสังคมจะต้องมีวิธีจูงใจให้มนุษย์ในสังคม ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนหรือบรรทัดฐาน และมีบทบาทตามสถานทีนั้น ๆ ซึ่งเรียกว่า “การบังคับใช้” (sanction) การบังคับใช้ ประกอบด้วย การยกย่องหรือการให้รางวัล (reward) กับการลงโทษ (punishment) ซึ่งวิธีการให้รางวัลและการลงโทษจะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม “Reward” จะนำมาใช้เมื่อบุคคลกลุ่ม ประเทศ ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน (ประกอบด้วย วิถีประชา จารีต กฎหมาย) “Punishment” จะนำมาใช้เมื่อบุคคล กลุ่ม สังคม ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม

สิ่งทั้ง 3 ประการดังกล่าวล้วนแล้วประกอบเข้าเป็นโครงสร้างของการจัดระเบียบ สังคมในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม ทำให้สังคมดำเนินไปตามบรรทัดฐาน นั้น ๆ ต่อไปได้

โครงสร้างทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีความยืนยาว เป็นระเบียบเป็น รูปแบบของธาตุมูล (elements) ของสังคมหรือบางทีก็ใช้หมายถึง เพียงแบบแผน (pattern) ของพฤติกรรมสังคมที่เกิดขึ้นแล้วซ้ำอีกเท่านั้น ความหมายแรกเป็นที่นิยมในหมู่นักสังคม วิทยามากกว่า แต่ก็มีความเห็นต่างกันในหมู่นักวิชาการเกี่ยวกับตัวธาตุมูลของสังคม เช่น Radcliffe Brown มีความเห็นว่า ธาตุมูลของความสัมพันธ์นี้ คือ มนุษย์นี่เองแต่ Nadel เห็นว่า บทบาท คือ ธาตุมูลของความสัมพันธ์นี้ในหมู่นักวิชาการหน้าที่นิยม ถือเอาสถาบัน สังคมเป็นธาตุมูลของโครงสร้างสังคม บอกว่าแต่ละสถาบันมีหน้าที่เฉพาะของตนที่มีความสำคัญต่อการคงอยู่ของสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2534, หน้า 235-236)

นักสังคมวิทยาใช้โครงสร้างสังคมเป็นเครื่องอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่ศึกษาคำอธิบายนี้ จึงมีลักษณะเป็นคำอธิบายเชิงเหตุและผล (causal explanation) แต่โครงสร้างเป็นนามธรรม มองไม่เห็น พิสูจน์เชิงประจักษ์ไม่ได้ จึงถูกโจมตีในแง่ว่าละเลย หรือไม่ให้ความสำคัญต่อ อิสระภาพและความริเริ่มของมนุษย์ พวกที่วิจารณ์ เช่นนี้ คือ นักปรากฏการณ์นิยมมนุษย์วิธี และนักทฤษฎีสัญลักษณ์ทางสังคม ซึ่งได้ว่าโครงสร้างเป็นผลการสร้างสรรค์ของมนุษย์ มนุษย์สร้างโครงสร้างขึ้นมาแล้ว (ประสาธน์ หลักศิลา, 2524, หน้า 28)

โครงสร้างของมนุษย์ หมายถึง มนุษย์เมื่อมาอยู่รวมกันเป็นสังคม เพื่อให้สังคมดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้า จำเป็นต้องมีหลักคำจูน หรือมีโครงสร้างยิ่งได้โครงสร้างที่แข็งแรงเหมาะสม ก็จะช่วยให้สังคมนั้นเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้คนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ณรงค์ เสียงประชา, 2530, หน้า 20)

Robertson (อ้างถึงใน ณรงค์ เสียงประชา, 2530, หน้า 20) ได้กล่าวถึงเรื่องโครงสร้างของสังคมว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเบื้องต้นในระบบสังคม ซึ่งทุกสังคมจะมีอยู่เช่นกัน องค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างสังคม ได้แก่ สถานภาพ (statuses) บทบาท (roles) กลุ่มคน (group) และสถาบัน (institutions)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า สังคมใดจะเจริญหรือแข็งแรงเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกลุ่มคนสถานภาพ บทบาท และสถาบันสังคมนั้นกล่าว ระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้สมาชิกและกลุ่มคนในสังคมปฏิบัติตามตำแหน่งหรือบทบาทของตนตามที่สังคมกำหนดสถานภาพให้และรวมถึงแนวทางปฏิบัติตนต่อกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับประเพณี สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว

ความหมายประเพณี

ประเพณี หมายถึง สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติกันเป็นแบบแผนมาช้านาน เพราะถือว่าเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่บุคคลและส่วนรวม เช่น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ไทยเรายึดปฏิบัติว่าถ้ามีสิ่งอะไรที่ไม่ดีในปีเก่าก็ขจัดไปต้อนรับปีใหม่ให้เป็นสิริมงคล จึงมีการทำความสะอาดบ้าน ไปวัดทำบุญเลี้ยงพระ รดน้ำผู้ใหญ่ ขอพรและมีการรื่นเริงในหมู่บ้าน เป็นต้น ทุกคนได้รื่นเริงและร่วมงานกัน (ผะอบ โปษะกฤษณะ, 2527, หน้า 70)

การถือปฏิบัติตามประเพณี ควรปฏิบัติตามแบบแผนของท้องถิ่นหรือตามความจำเป็น เช่น บางท้องถิ่นมีการปล่อยปลาในวันปีใหม่ แต่ถ้าเป็นท้องถิ่นที่มีการจับปลาเป็นอาชีพคงจะไม่มีประเพณีการปล่อยปลา ฉะนั้น การปฏิบัติตามประเพณี จึงเปลี่ยนไปได้ตามความเหมาะสมเป็นไป และความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น

นอกจากนี้ ประเพณีบางอย่างซึ่งเหมาะสมกับสมัยหนึ่ง อาจจะไม่เหมาะสมกับสมัยต่อมา จึงเสื่อมคลายและสูญไปหรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมไม่ถ้อย่างงมงาย แต่ก็ไม่ใช่ทิ้งของเก่าแล้วรับของใหม่มาหมด ซึ่งของใหม่บางอย่างก็เข้ากันไม่ได้สนิทกับจิตใจและความเป็นอย่างของคนไทยทั่วไป

ประเพณี หมายถึง ความประพฤติของคนใดกลุ่มหนึ่งที่นิยมปฏิบัติกันมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิด หรือการกระทำที่ได้ยึดถือสืบต่อกันมาและยังมีอิทธิพลอยู่ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะประเพณีจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ ดังนั้น มนุษย์จึงแบ่งประเพณีออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2531, หน้า 136-139)

1. จารีตประเพณี

จารีตประเพณีเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกผิดถูกทางศีลธรรมเป็นแบบแผนความประพฤติที่คนในสังคมถือว่ามีความสำคัญใครจะฝ่าฝืนไม่ได้ เพราะคนในสังคมจะมีความรู้สึกรุนแรง และต่อต้านคนที่ทำผิดจารีตประเพณี บางครั้งอาจถึงกับประเทศชาติก็จะถูกประณามอย่างรุนแรง

2. ขนบประเพณี

ขนบประเพณี คือ ประเพณีที่มนุษย์บัญญัติหรือตั้งขึ้นเป็นระเบียบแบบแผนสำหรับประพฤติปฏิบัติกันในสังคมทั้งทางตรงหรือโดยทางอ้อม ทางตรง คือ ระเบียบข้อบังคับสำหรับการปฏิบัติกำหนดไว้ชัดเจน ทางอ้อม คือ ไม่มีระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้ชัดเจนแน่นอน แต่คนในสังคมก็ประพฤติตามได้ถูกต้อง เพราะเห็นคนอื่นปฏิบัติกันหรือรู้กันอยู่แล้ว

ขนบ ตามศัพท์แปลว่า ระเบียบแบบแผน ดังนั้น ขนบประเพณี แปลว่า ระเบียบแบบแผนของประเพณีที่ทำการสืบต่อมาที่จะต้องทำตามลำดับขั้นตอน เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีไหว้ครู เป็นต้น

ประเพณี คือ สิ่งหนึ่งของวัฒนธรรมที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมานานจนเกิดความเคยชิน

ดังนั้น ประเพณีใดก็ตามที่มีระเบียบแบบแผนวางไว้สำหรับหลักประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมา จัดเป็นขนบทำเนียมประเพณีทั้งสิ้น ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การตาย การบวช การทำบุญเลี้ยงพระ การไหว้ครู เป็นต้น

3. ธรรมเนียมประเพณี

ธรรมเนียมประเพณี คือ ประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันและถือตามกันมาอย่างเป็นธรรมเนียมโดยไม่คำนึงถึงในเรื่องความคิดความชั่วเหมือนจารีตประเพณี หรือคำนึงถึงระเบียบแบบแผนที่วางไว้เคร่งครัดเหมือนขนบประเพณีแต่ก็นิยมถือว่าถ้าทำอย่างนี้ถูก ถ้าทำอย่างนี้ผิดหากคนไม่ประพฤติตามที่เขากำหนดหรือเป็นที่นิยมกันก็ถือว่าเป็นคนไม่รู้ หรือไม่มีกิริยามารยาททางสังคม

ธรรมเนียมประเพณีมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับกิริยามารยาทที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกันมาในสังคม เช่น มารยาทในการนั่ง ยืน เดิน นอน การรับประทานอาหาร การพูด การอ่าน การแต่งงาน การแสดงความเคารพ แต่ละสังคมก็มีธรรมเนียมประเพณีนิยมที่แตกต่างกันไป และมักไม่ทราบสาเหตุว่าทำไมจึงนิยมเช่นนั้น เช่น เวลาพบกันคนไทยนิยมไหว้ ฝรั่งจับมือเอ้าแก้มชนกัน ส่วนคนญี่ปุ่น ไ้ก้ม เป็นต้น

สิ่งแวดล้อม

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น ให้ประโยชน์และโทษ ทั้งที่เห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่าเป็นรูปธรรมและนามธรรม และสิ่งเป็นพิษและไม่เป็นพิษ กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เป็นคำนิยามสั้นง่ายต่อความเข้าใจ แต่ในความลุ่มลึกของความหมายนี้ชี้ให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมในโลกนี้เป็นทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ บ้านเรือน วัด ถนน แม่น้ำ ดิน น้ำ ป่าไม้ กฎระเบียบ ฯลฯ ความหมายของสิ่งแวดล้อมคำหลังจะสะท้อนความหมายของความหมายแรกอย่างชัดเจน อันเป็นความหมายที่ถูกใช้อยู่ในทุกวงการ แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวนั้นมีหลายอย่างมีทั้งใกล้ตัวเรา ทั้งแนวตั้งแนวนอน

เป็นทรัพยากรธรรมชาติและมรดก คือ เป็นทั้งคุณและโทษต่อมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อมด้วยกันเอง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2547, หน้า 6)

คำนิยามนี้อาจกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรานั้นเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเห็นได้หรือไม่สามารถจะเห็นได้ หรือไม่ว่าจะใกล้หรือไกลตัวเราก็เป็นสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมนั้นมีขอบเขตกว้างใหญ่ไพศาล หากที่จะกำหนดลงไปได้ว่า บริเวณที่สิ่งแวดล้อมที่จะมาเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวเราแล้วก็อาจยอมรับได้ว่าสิ่งเหล่านั้น คือสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายต่อผู้ศึกษา จึงควรพิจารณาความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อม โดยละเอียดดังนี้ คือ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2547, หน้า 7)

1. สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (natural environment) ในความหมายของสิ่งแวดล้อมนั้นได้เน้นให้เห็นถึงคำว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ” โดยแท้จริงแล้ว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ สัตว์ มนุษย์ อากาศ แสงแดด ฯลฯ ต่างก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติทั้งสิ้น อนึ่งมีข้อสังเกตว่าสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินั้นบางชนิดอาจจะใช้เวลาเพียงเป็นชั่วโมง หรือวันหรือเดือน ต่างบางชนิดอาจจะใช้เวลาเป็นสิบ ๆ ร้อย ๆ ปี จึงจะเกิดขึ้นเป็นเช่นนั้นได้และสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินั้นอาจมีสีสันแตกต่างกัน บางชนิดสีเขียว บางชนิดสีแดง บางชนิดสีดำ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น ที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินั้นส่วนใหญ่แล้วจะต้องมีสิ่งแวดล้อมอื่นประกอบเสมอ จะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ด้วยเหตุนี้ จึงพบว่า ถ้าสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงไม่ทางตรงก็ทางอ้อมหรืออาจมีผลกระทบต่อการดำเนินตามธรรมชาติที่อาจมีปริมาณน้อยหรือสูญเสียไปหรืออาจมีผลหรือทำให้สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงและเกิดขึ้นก่อนหน้านั้นแล้วได้รับผลกระทบกระเทือนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ และมีข้อที่น่าสังเกตอย่างยิ่งอีกประเด็นหนึ่งก็คือ สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแต่ละสิ่งนั้นอาจอยู่รวมกลุ่มหรืออยู่โดดเดี่ยวได้

2. สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made environment) สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรานั้นนอกจากจะมีโดยธรรมชาติและอาจเกิดขึ้นโดยมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจทั้งในอารมณ์ดีและอารมณ์เสียอาจเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นให้เห็นได้

สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือนามธรรมทางสังคม (social environment or abstract environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ เป็นการสร้างเพื่อความ เป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขหรืออาจเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยพฤติกรรมอย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ ยกตัวอย่างสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ในลักษณะมโนภาพ คือ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมไปถึงการทะเลาะวิวาท การส่งเสียงดัง พฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นภัยต่อสังคม ดังนั้น พฤติกรรมของมนุษย์ ที่แสดงออกสู่สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งดีทั้งร้ายและทั้งเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ผู้พบเห็น สรุปได้ความหมายง่าย ๆ ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งนี้ เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรมแบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำงานอีกส่วนหนึ่ง เลี้ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม

ทำให้เกิดการสูญเสียความสมดุลทางธรรมชาติไป เพราะมีการใช้ทรัพยากร อย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมเป็น การทำลายความสมดุลทางธรรมชาติไปด้วย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ และเป็น ที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลัง พัฒนา ความเสื่อมโทรมและมลพิษสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็น ความตาย หรือเกี่ยวกับความอยู่รอดของมนุษยชาติเป็นที่ประจักษ์ว่า สภาวะแวดล้อม ที่เสื่อมโทรมหรือเป็นพิษนั้น นอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศแล้ว ยังก่อให้เกิดการรบกวนความสงบสุขเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ในที่สุดเกิดอันตรายต่อชีวิตด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะทรัพยากรแหล่งน้ำ การบำบัดน้ำเสีย การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง การพัฒนาที่ดินในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ดินดาน ดินทราย ดินพรุ ฯลฯ แล้ว พระองค์ยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจอันถ่องแท้ของพระองค์ถึงธรรมชาติ และสภาวะตามธรรมชาติ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทำให้เกิด แนวคิดและทฤษฎีหลากหลายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทฤษฎีการพัฒนาฟื้นฟูป่าไม้ ทฤษฎีการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งและการขาดแคลนน้ำ ทฤษฎีการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 11)

ป่าไม้ของประเทศไทยถูกทำลายอย่างรวดเร็วตามสัดส่วนของประชากรที่เพิ่มขึ้น และพลังผลักดันทางเศรษฐกิจระบบทุนนิยมเสรีที่มุ่งค้าขาย โดยใช้ป่าไม้เป็นตัวสำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานแนวคิดของการผสมผสานความต้องการ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับความต้องการด้านเศรษฐกิจและ สังคม โดยป้องกันมิให้เกษตรกรบุกรุกทำลายป่าไม้ เนื่องจากปริมาณป่าไม้ลดลงเป็น อย่างมาก จึงทรงพยายามค้นหาวิธินานาประการที่จะเพิ่มปริมาณของป่าไม้ในประเทศไทย ให้เพิ่มมากขึ้นอย่างมั่นคงและถาวร แนวทางความคิดที่พระองค์ได้ทรงใช้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้มีหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 12)

การปลูกป่า 3 อย่าง ให้ได้ประโยชน์ 4 อย่าง

เป็นการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยพระปรีชาญาณอย่างชาญฉลาดให้เกิด ประโยชน์แก่ปวงชนมากที่สุดยาวนานที่สุดและทั่วถึงกัน (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 21)

การปลูกป่าอย่างหนึ่ง เป็นการปลูกไว้ใช้สอย พันธุ์ไม้ที่ปลูกเป็นไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัส จีเหือก ประดู่ แคน กระถินยักษ์ และสะเดา ประโยชน์ใช้ตัดกิ่งมาทำฟืนเผาถ่าน ก่อสร้างและหัตถกรรม

การปลูกป่าอย่างที่สอง เป็นการปลูกป่าไว้ใช้เป็นผลรับประทานได้ เป็นไม้พืชผล นานาชนิดเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อม เช่น มะพร้าว ขนุน มะม่วง มะละกอ กัลล้วย รวมทั้งพืชผักต่าง ๆ ตลอดจนผักสวนครัว

การปลูกป่าอย่างที่สาม เป็นการปลูกป่าไว้ใช้เป็นฟืน จะต้องคำนวณพื้นที่ที่ใช้ปลูก ตามสัดส่วนของผู้ใช้ จะต้องมีการปลูกทดแทนและระบบหมุนเวียน เพื่อจะช่วยให้มีไม้ฟืน ไว้ใช้ตลอดเวลา

ประโยชน์ที่สี่ เป็นผลพลอยได้จากการปลูกป่าทั้งสามชนิดช่วยอนุรักษ์ดินและ ดินน้ำลำธารด้วย

ในการปลูกป่านั้นจะต้องปลูกพันธุ์ไม้ประเภทต่าง ๆ กละกันไป โดยมีพันธุ์ไม้ ยืนต้น ไม้ผล และไม้ทำฟืน ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้ดินพังทลายในฤดูฝน และรักษาความ- ชุ่มชื้นของดินด้วย ปลูกป่าไม้แบบผสมผสานและสร้างความสมดุลแก่ธรรมชาติอย่างยั่งยืน สามารถตอบสนองความต้องการของราษฎรได้

การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก

ปัจจุบันให้ความสำคัญกับปัญหาปริมาณไม้ลดลงเป็นอย่างมาก จึงพยายามค้นหา วิธีที่จะเพิ่มปริมาณของป่าไม้ในประเทศ ให้เพิ่มอย่างมั่นคงและถาวร ทรงใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้ ถ้าเลือกได้พื้นที่ที่เหมาะสมแล้วก็ทิ้งป่าไว้ตรงนั้นไม่ต้องไปทำอะไรเลย ป่าจะเจริญเติบโต ขึ้นมาเป็นป่าสมบูรณ์ ไม่ไปรบกวนป่าหรือตัดไม้ เพียงแต่คุ้มครองให้ขึ้นเองได้เท่านั้น ส่วนสภาพป่าเต็งรัง ป่าเสื่อมโทรม ไม่ต้องทำอะไร เพราะต่อไม้ก็จะแตกกิ่งออกมาอีก ถึงแม้ต้นไม้ตาย แต่ก็ยังเป็นต้นไม้ใหญ่ได้ ส่วนอีกวิธีหนึ่ง คือ การปลูกป่าในที่สูง ให้ใช้ไม้ จำพวกเมล็ดทั้งหลายขึ้นไปปลูกบนยอดที่สูง เมื่อโตแล้วออกฝักออกเมล็ดก็จะแตกลอย ตกลงมาแล้วงอกเป็นต้นใหม่ เป็นการขยายพันธุ์โดยธรรมชาติ (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 18)

ปลูกป่าต้นน้ำลำธาร หรือการปลูกป่าธรรมชาติ

1. ปลูกต้นไม้ที่ขึ้นอยู่เดิม หรือพืชพันธุ์ไม้ดั้งเดิม มีอะไรบ้างให้ปลูกแซมตามชนิดที่สูญหายตายไป
2. งดปลูกไม้ผืนแตกจากถิ่นเดิม ไม่ควรนำไม้แปลกปลอมต่างพันธุ์ ต่างถิ่นเข้ามาปลูกโดยไม่ได้ศึกษาอย่างแน่ชัดเสียก่อน

การปลูกป่าทดแทน

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้เหลือเพียง 25% ของพื้นที่ประเทศหรือประมาณเพียง 80 ล้านไร่เท่านั้น หากจะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ประมาณ 40% ของพื้นที่ประเทศคนไทยจะต้องช่วยกันปลูกป่าถึง 48 ล้านไร่ โดยใช้กล้าไม้ไม่ต่ำกว่า 100 ล้านต้น เพื่อปลูกในแต่ละปีใช้เวลาถึง 20 ปี จึงเพิ่มได้ครบเป้าหมายที่กำหนดไว้

การปลูกป่าทดแทนตามสภาพภูมิศาสตร์และสภาวะแวดล้อมของพื้นที่ที่เหมาะสม ดังนี้ (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 32)

การปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางและพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม “... การปลูกป่าทดแทนในพื้นที่เสื่อมโทรมหรือพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่ถูกบุกรุกแผ้วถางจนเป็นภูเขาหัวโล้น จำเป็นต้องปลูกป่าทดแทนเร่งด่วน ควรจะทดลองปลูกต้นไม้ชนิดโตเร็วคลุมแนวร่องน้ำก่อน...”

การปลูกป่าทดแทนบริเวณต้นน้ำบนยอดเขาและเนินเขาสูง “... ต้องมีการปลูกป่าโดยปลูกไม้ยืนต้น และปลูกไม้พุ่มซึ่งไม้พุ่มนั้นราษฎรสามารถตัดไปใช้ได้ แต่ต้องมีการปลูกทดแทนเป็นระยะ ส่วนไม้ยืนต้นจะช่วยให้อากาศมีความชุ่มชื้น ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของระบบการให้ฝนแบบธรรมชาติ ทั้งยังช่วยยึดดินบนเขาไม่ให้พังทลายเมื่อเกิดฝนตก...”

การปลูกป่ายอดเขา สภาพป่าบนเขาที่สูงทรุดโทรม ซึ่งจะมีผลกระทบต่อลุ่มน้ำตอนล่าง ควรคัดเลือกพันธุ์ไม้ที่มีเมล็ดเป็นฝัก เพื่อให้เป็นกระบวนการธรรมชาติ ปลูกต่อไปจนถึงต้นเขา

นอกจากนี้ ยังมีการปลูกป่าที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ เพื่อพัฒนาลุ่มน้ำและแหล่งน้ำให้สะอาด เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับราษฎร เพื่อเป็นที่ยู่ออาศัยของสัตว์ป่า

ตัวอย่างของโครงการที่เป็นการปลูกป่า ได้แก่ โครงการปลูกป่าช่วยพัฒนาแม่ฟ้าหลวง ที่ดอยตุง จังหวัดเชียงราย และที่หนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โครงการปลูกสร้างสวนป่าในศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่าง ๆ โครงการสวนป่าสิริเจริญวรรษ จังหวัดชลบุรี โครงการปลูกป่าเสริมธรรมชาติในและนอกเขตอุทยานราชานิวรณ์ จังหวัดสกลนคร

การอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน มีดังนี้ (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 31)

ป่าชายเลน เรียกชื่อกันหลายอย่างว่า ป่าชายเลนน้ำเค็ม หรือป่าเลน หรือป่าโกงกาง เป็นป่าที่เกิดขึ้นตามชายฝั่งทะเล และปากแม่น้ำของประเทศไทย ป่าชายเลนจัดเป็นป่าไม้ผลัดใบ มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น แต่ละชนิดมีรากค้ำยัน หรือรากหายใจ ตามแต่ชนิดของต้นไม้ นั้น ๆ

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลนอยู่ประมาณ 1,679,335 ไร่ โดยลดลงประมาณเกือบร้อยละ 50 จากที่เคยมี 2,229,375 ไร่ ในปี พ.ศ. 2504 ป่าชายเลนพบแถบชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยและด้านทะเลอันดามัน สภาพป่าชายเลนโดยทั่วไป พบว่าทางภาคใต้ของประเทศไทยแถบฝั่งทะเลอันดามันมีสภาพค่อนข้างอุดมสมบูรณ์มากที่สุด ส่วนทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย และภาคกลางบริเวณปากอ่าวไทยมีสภาพค่อนข้างเสื่อมโทรม ประกอบด้วย ไม้ขนาดเล็กและถูกรบกวนจากมนุษย์ ในการเปลี่ยนสภาพป่าชายเลนมาเป็นนาเกลือ นาเกลือ และแหล่งอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับภาคตะวันออก การทำนาเกลือได้ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ป่าชายเลนยังถูกทำลายด้วยเหตุอื่นอีก เช่น การทำเหมืองแร่ การเกษตรกรรมประเภทขยายตัวของชุมชน การสร้างท่าเทียบ หรือการสร้างถนนและพาดสายไฟฟ้า รวมทั้งการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้จำนวนป่าชายเลนลดลงอย่างที่มีอาจประมาณการได้

การสนองพระราชดำริด้านอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่บังเกิดขึ้นด้วยกระแสพระราชดำริร่วมกับ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 โดยได้พระราชทานพระราชกระแสกับหม่อมราชวงศ์ศันสน์ดา ศิสกุล เลขานุการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา ให้ร่วมกันเป็นแกนกลางในการดำเนินการปลูกป่าพระราชทานแก่ประชาชนทั้งมวลในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษกเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ 50 ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช โดยทรงตั้งมั่นในพระราชหฤทัยที่จะฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีสภาพยั่งยืนยาวนาน

ป่าพระราชทานมูลนิธิชัยพัฒนา-มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง มี 3 โครงการ ได้แก่ (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2542, หน้า 127)

1. โครงการชุมชนพัฒนาป่าชายเลน ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
2. โครงการศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนยะหริ่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการฟื้นฟูป่าชายเลน อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (สุวิดา ศรีนาค, 2552, หน้า 28)

นอกจากนี้ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน ที่จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2524 ได้พระราชทานพระราชดำริ แก่นายบุญนาค สายสว่าง ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี สรุปได้ว่า ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมง และการเกษตรในเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของจังหวัดจันทบุรี โดยพระราชทานเงินที่ราษฎรได้ร่วมทูลเกล้าถวายในโอกาสดังกล่าว เป็นทุนเริ่มดำเนินการ และในวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2524 ได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติม พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เกี่ยวกับโครงการที่จะจัดทำขึ้นในเขตจังหวัดจันทบุรี สรุปได้ว่า ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม หรือพื้นที่สาธารณประโยชน์ เพื่อจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล เป็นพื้นที่บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน ตำบลสนามไชย

อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ศูนย์ศึกษาฯ ได้ศึกษาวิจัยวิธีบำบัดน้ำเสียจากบ่อกึ่งกลาดำ ส่งเสริมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่สมบูรณ์ จำนวน 610 ไร่ รอบอ่าว กุ้งกระเบนและป่าบกบนเขาต่าง ๆ รอบอ่าวกุ้งกระเบนให้คงอยู่ อนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนเพิ่มเติมทุกปี รวมป่าชายเลนรอบอ่าวกุ้งกระเบนประมาณ 1,000 ไร่ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาด้านนิเวศน์ และมุ่งหวังให้ ป่าชายเลนได้ดูดซับใช้แร่ธาตุอาหารที่เกิดจากกิจกรรมเลี้ยง กุ้งกลาดำ อนุรักษ์และควบคุมดูแลหญ้าทะเลที่มีอยู่ในอ่าวกุ้งกระเบนให้อุดมสมบูรณ์ตลอดไปเพื่อเป็นแหล่งเลี้ยงตัวของสัตว์น้ำทะเลวัยอ่อนและวัยรุ่น และพืชน้ำที่ใช้แร่ธาตุอาหารต่าง ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมเลี้ยงกุ้งกลาดำจากโครงการต่าง ๆ อีกด้วย

ปัจจุบันให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีการพัฒนาฟื้นฟูป่าไม้ ทฤษฎีการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้ง และการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ทฤษฎีการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน โดยได้ทรงพระราชทานแนวคิดคำแนะนำ ทรงคิดทฤษฎีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีใหม่และแนวพระราชดำรินในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นผลทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของพื้นแผ่นดินในรูปแบบลักษณะธรรมชาติต่าง ๆ เช่น การพัฒนาดินดาน การพัฒนาดินทราย ตลอดจนการนำน้ำเสียมาบำบัดและการอนุรักษ์น้ำ เป็นการเพิ่มพูนความชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน นับได้ว่า เป็นเพราะพระวิริยะอุตสาหะและพระปรีชาญาณอันยาวไกลขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงศึกษาวิเคราะห์ตลอดจนคาดการณ์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงสมบูรณ์พูนสุขของประชาชนทั้งหลายทั่วหน้ากัน

นโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของรัฐ

การดำเนินการวิจัยและการสนับสนุนทุนวิจัยการท่องเที่ยวของไทยในหลายปีที่ผ่านมา มีหลายองค์กรให้การสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในหลายประเด็นและหลากหลายพื้นที่

ด้วยงบประมาณที่จัดสรรตามนโยบายและพันธกิจของแต่ละองค์กร ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ งานวิจัยการท่องเที่ยวจึงกระจุกกระจายทั้งเชิงประเด็นและพื้นที่ ดังนั้น ภาพรวมการวิจัย การท่องเที่ยวของไทยจึงไม่ชัดเจน ไร้ทิศทาง ส่งผลให้การนำผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งแล้ว พบว่า เกิดจากการขาดแผนยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติที่เป็นกรอบการผลักดันให้ การวิจัยการท่องเที่ยวไทยมีทิศทางและสัมฤทธิ์ผล ดังนั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์วิจัย การท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) จึงเป็นปฐมบทของการสร้างแผนแม่บทในการ-สนับสนุนและบริหารจัดการการจัดการวิจัยการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความเข้มแข็งแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และความยั่งยืน อีกทั้งนำไปสู่การบริหารจัดการงบประมาณการวิจัยการท่องเที่ยวของชาติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในอนาคตต่อไป (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2554, หน้า 14)

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลกและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 1.56 พันล้านคน โดยเป็นผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคของตนเอง จำนวน 1.2 พันล้านคน ในขณะที่อีก 378 ล้านคนเป็นผู้ที่เดินทางไกลข้ามจากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง หากจำแนกตามภูมิภาคจะพบว่า ยุโรป (717 ล้านคน) เป็นภูมิภาคที่จะมีนักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาเป็นเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (397 ล้านคน) อเมริกา (282 ล้านคน) แอฟริกา (77 ล้านคน) ตะวันออกกลาง (69 ล้านคน) และเอเชียใต้ (19 ล้านคน) ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 1)

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ระบุว่า ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากยุโรป โดยมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 20.0 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดของโลก ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2533-2551 การท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มีแนวโน้มของส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากนักท่องเที่ยว 55.8

ล้านคน ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 184.1 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2551 หรือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.7 ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 20.0 ในปี พ.ศ. 2551 โดยภูมิภาคที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างสูง ได้แก่ เอเชียแปซิฟิกด้านเหนือ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.0 ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 11.0 ในปี พ.ศ. 2551 และเอเชียแปซิฟิกด้านใต้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.8 ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 6.7 ในปี พ.ศ. 2551

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2551 รายรับจากการท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ 1 ของภูมิภาคอาเซียน ภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย ร้อยละ 9 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทั้งหมดและมีการจ้างงานกว่า 1.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ภายในประเทศ หากพิจารณาสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด 14,149,180 คน สำหรับแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีการคาดการณ์ว่า จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยรวมเพิ่มขึ้นภายในปี พ.ศ. 2556 มากกว่า 20 ล้านคนครึ่ง ขณะที่ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2551 ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ 9.51 วัน และรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่า 574,521 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2550 ร้อยละ 5 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ 3,483.43 บาท/คน/วัน ในปี พ.ศ. 2552 ไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 715,985.18 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.91 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศเบื้องต้น (GDP) จากการจัดอันดับของ The Travel & Tourism Competitiveness ในปี พ.ศ. 2552 ของ World Economic Forum (WEF) พบว่า ภาพรวมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ 3 ของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) รองจากสิงคโปร์และมาเลเซียเท่านั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ส่วนวิจัยและสถิติการท่องเที่ยว ททท., 2552, หน้า 4)

ปัจจัยกระตุ้นการท่องเที่ยวมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ปัจจัยภายในที่สำคัญ เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้าของที่ระลึก ภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเมือง เศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ เป็นต้น ในขณะที่ปัจจัยภายนอก เช่น สภาพเศรษฐกิจและการเมืองของโลก ความนิยมในการท่องเที่ยว การขยายเส้นทางคมนาคม การเปลี่ยนนโยบายระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยปัจจัยกระตุ้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยที่สำคัญ คือ การก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community--AEC) นโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (creative economy) และ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยสนับสนุนให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนฐานแนวคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม” ดังนั้น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จึงสนับสนุนให้การท่องเที่ยวไทยพัฒนาบนฐานความเป็นไทยที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิสังคมและวัฒนธรรม

ภาพรวมการวิจัยการท่องเที่ยวไทย

การวิจัยการท่องเที่ยวไทยในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเป็นการวิจัยเฉพาะสาขา (single discipline) มุ่งเน้นประเด็นการส่งเสริมการตลาดและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับจุลภาคที่กระตุ้นเศรษฐกิจ การสนับสนุนทุนวิจัยการท่องเที่ยว กระจุกตัวในบางพื้นที่และกระจายอย่างไร้ทิศทางไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ อีกทั้งการวิจัยท่องเที่ยวยังขาดการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ และมีข้อจำกัดด้านวิธีวิทยา (research methodologies) ที่เน้นนักวิจัยเป็นศูนย์กลาง ขาดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีทางการท่องเที่ยว (participatory action research) จากสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนภาพว่า “ประเทศไทยควรสนับสนุนการวิจัยการท่องเที่ยวที่เป็นการวิจัยร่วมสาขา (trans-disciplinary research) ที่บูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ บนฐานการมีส่วนร่วมที่ผลการวิจัยเกิดจากการปฏิบัติจริง” จึงจะสามารถนำผลการวิจัยไปขยายผลและใช้เพื่อตอบสนองความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ

จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ ต้องการให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในขณะเดียวกันก็มีการบริหารจัดการฐานทรัพยากรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ยังระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการท่องเที่ยวที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวคุณภาพที่คำนึงถึงความสมดุลระหว่างทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยว โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า เป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยที่ทุกภาคีต้องการคือ “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 4)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว บริบทการวิจัยการท่องเที่ยวของไทย และยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ สรุปได้ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องมีแผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อเป็น “เข็มทิศ” ด้านการวิจัยการท่องเที่ยวที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยอย่างสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรมสู่ความยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จึงจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555, หน้า 6)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว บริบทการวิจัยการท่องเที่ยวของไทย ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ และผลการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ พบว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนา “ระบบบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว” ตั้งแต่ระยะต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และท้ายน้ำ ในระดับต่าง ๆ ที่สร้างองค์ความรู้ที่น่าเชื่อถือ เชื่อตรง และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นประเด็นวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย “การวิจัยที่สร้างนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระดับมหภาค” “การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุปทานทางการท่องเที่ยว”

(tourism supply) “อุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยว” (tourism demand) และ “กลไกการจัดการการท่องเที่ยว” (tourism management mechanism) ในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยง ซึ่งเน้นกลุ่ม/พื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (1) กลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยวใน 14 กลุ่มพื้นที่ตามกลุ่มคลัสเตอร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2552-2555 (2) กลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และ (3) กลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว ลักษณะการวิจัยต้องเน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) และเป็นการวิจัยร่วมสาขา (trans-disciplinary research) ที่บูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะพิเศษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมบูรณาการ (integrated industry)

วิสัยทัศน์

เพิ่มมูลค่าและคุณค่าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยผ่านระบบการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำการท่องเที่ยวไทยสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเป็นธรรมยั่งยืน

พันธกิจ

สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยการท่องเที่ยวแบบบูรณาการด้วยกลไกและระบบการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเชิงเครือข่าย พหุภาคีในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรมสู่การท่องเที่ยวไทยเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นธรรมยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการวิจัยาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว (2) สนับสนุนการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยง และ (3) สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างระบบบริหารจัดการการวิจัยด้านการท่องเที่ยวของชาติ (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2554, หน้า 1-14)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย กลยุทธ์ภายใต้ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระดับมหภาค (2) การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (3) การวิจัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวของไทย และ (4) การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวของไทย

1. กลยุทธ์ที่ 1.1 การวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระดับมหภาค

การกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในระดับมหภาคต้องวางอยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องศึกษาทั้งความต้องการของนักท่องเที่ยวและศักยภาพของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว การลงทุนและรายได้จากการท่องเที่ยว (tourism satellite account) รวมถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะด้านผลกระทบและการเตรียมความพร้อมของไทยต่อความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ผลกระทบทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชาติทั้งการไหลเวียนเงินตรา การไหลออก (leakage) และรายได้คงเหลือ (retained value) การกำหนดจุดยืนทางการท่องเที่ยวของชาติในอนาคต (thailand tourism positioning) การพัฒนาโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว (tourism logistics) และการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางดังนี้

1.1 แนวทาง

1.1.1 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ กำหนดและปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

1.1.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและทรัพยากรมนุษย์สู่การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

1.1.3 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชาติ

1.1.4 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกำหนดจุดยืนทางการท่องเที่ยวของชาติ

ในอนาคต

1.1.5 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว

1.1.6 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.1.7 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงนโยบายการกระจายรายได้และความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรม

1.1.8 การศึกษาวิจัยเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

1.1.9 การศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอแนะนโยบายเชิงรุก เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางบริการของภูมิภาคอาเซียนในระยะสั้น

1.1.10 การศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอแนะนโยบายเชิงรุก เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางบริการของภูมิภาคอาเซียน

1.1.11 การศึกษาวิจัยในการขยายวงกว้างสู่ระดับสากลเพิ่มขึ้น

2. กลยุทธ์ที่ 1.2 การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่ผ่านมาประสบกับภาวะวิกฤติด้านคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเผชิญกับผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม แม้คุณภาพการบริการของไทยจะสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ แต่ก็ยังต้องการการเสริมมาตรฐานอีกหลายด้านเพื่อให้เป็นประเทศเป้าหมายหลักของการเดินทางที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้บนฐานความเป็นไทยโดยมีแนวทางดังนี้

2.1 แนวทาง

2.1.1 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อค้นหาศักยภาพทางการท่องเที่ยวรายสาขา (tourism sector) ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างแท้จริง

2.1.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว

2.1.3 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและรักษามาตรฐานคุณภาพการบริการ

2.1.4 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบ
ที่เกิดขึ้นกับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาติ

2.1.5 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างค่านิยมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร-
การท่องเที่ยว

2.1.6 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบ
(จากอุปทานการท่องเที่ยว) ต่อฐานความเป็นไทย

2.1.7 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหามาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหา
การค้ำมนุษย์ และยาเสพติดจากอุปทานการท่องเที่ยว

3. กลยุทธ์ที่ 1.3 การวิจัยเพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการ-
ท่องเที่ยวของไทย

นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพที่มีกำลังซื้อสูงและน่าจับตามองของโลกในปัจจุบัน
มี 2 กลุ่มประเทศ คือ (1) กลุ่มประเทศ BRIC ซึ่งประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย
และจีน เพราะเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัว
ทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ในปี พ.ศ. 2551
BRIC มีส่วนส่งเสริมให้เศรษฐกิจโลกขยายตัวสูงถึงร้อยละ 59 และจากการคำนวณ โดย
อาศัยข้อมูลจาก IMF พบว่า ในปี พ.ศ. 2552 BRIC จะมีสัดส่วนใน GDP โลกประมาณ
ร้อยละ 15.4 สะท้อนให้เห็นบทบาทของ BRIC ที่ทวีความสำคัญมากขึ้นต่อเศรษฐกิจโลก
(กระทรวงการต่างประเทศ, กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา, 2554) กลุ่มประเทศ
ดังกล่าว จึงเป็นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่ประเทศไทยต้องให้ความสนใจและแสวงหา
กลยุทธ์ในการเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพในกลุ่มประเทศนี้ (2) กลุ่มประเทศ GCC
(Gulf Cooperation Council) ซึ่งประกอบด้วย กาตาร์ โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
บาห์เรน คูเวต และซาอุดีอาระเบีย เป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงที่สำคัญในอนาคต
และตั้งแต่เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศนี้
หันเหการท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปสู่ภูมิภาคเอเชียมากขึ้น นอกจากนี้
นักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางนิยมเข้ารับบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชน

ในต่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (กระทรวงการต่างประเทศ, กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา, 2554) นักท่องเที่ยว 2 กลุ่มนี้ จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มสร้างรายได้สูงให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวไทยยังต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic tourism) ต้องรักษานักท่องเที่ยวเดิมไว้เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำและเกิดการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานความเป็นไทย ซึ่งประกอบด้วย แนวทางดังนี้

3.1 แนวทาง

3.1.1 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อคั่นหานักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพโดยเน้นกลุ่ม BRIC และ GCC

3.1.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อรักษานักท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำ

3.1.3 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมการตลาดที่วางอยู่บนฐานอัตลักษณ์ (ท้องถิ่น) (ภาพลักษณ์) และศักยภาพของประเทศ

3.1.4 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้าง (อัตลักษณ์ท้องถิ่น) ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวไทย

3.1.5 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อ (ประเมินศักยภาพ ทิศทาง และพฤติกรรม การท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย) กระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ

4. กลยุทธ์ที่ 1.4 การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวของไทย

กลไกการจัดการการท่องเที่ยวระดับชาติของไทย ต้องเร่งปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างองค์กร (ภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค ประเทศ ภูมิภาค และโลก อีกทั้งยังต้องให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกและหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของไทยในระดับต่าง ๆ โดยมีแนวทางดังนี้

4.1 แนวทาง

4.1.1 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างกระทรวง หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ

4.1.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ แบบพหุภาคี

4.1.3 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.1.4 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างกลไกรองรับการกระจายรายได้และความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรม

4.1.5 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างกฎระเบียบและข้อบังคับที่เอื้อต่อการส่งเสริมการบริการและการบริหารการท่องเที่ยวที่ยุติธรรมและเป็นธรรม

4.1.6 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและอ้อมมาใช้ประโยชน์พัฒนาชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยง

ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุปทานการท่องเที่ยวไทย และพื้นที่เชื่อมโยง ซึ่งใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (area-based) โดยเน้นให้การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยงเท่านั้น โดยใช้กลยุทธ์การวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 หากสามารถดำเนินการดังกล่าว จะสามารถเพิ่มพลังการนำผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยว (2) กลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และ (3) กลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว

1. กลยุทธ์ที่ 2.1 ส่งเสริมการวิจัยในกลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยวใน 14 กลุ่มพื้นที่

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ใช้แนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552-2555 โดยแบ่งเป็น 14 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) กลุ่มท่องเที่ยวบนน้ำพุร้อน (2) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (3) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา (4) กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลกเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (5) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าร้อนชื้น (6) กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง (7) กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast (8) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร (9) กลุ่มท่องเที่ยวเลียบริมฝั่งแม่น้ำโขง (10) กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางไดโนเสาร์ (11) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์เส้นทางบุญ (12) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ (13) กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางอันมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ (14) กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach

1.1 แนวทางการวิจัย

1.1.1 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชื่อมโยงประวัติศาสตร์อารยธรรมล้านนาและสุโขทัยให้เป็นกลุ่มท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ

1.1.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมในภูมิภาคสู่ตลาดท่องเที่ยวตามภูมิสังคมการท่องเที่ยว

1.1.3 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท่องเที่ยวท้องถิ่นและภูมิภาคสร้างบุคลากรรองรับการท่องเที่ยวในกลุ่มคลัสเตอร์และกลุ่มพื้นที่

1.1.4 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อนำความหลากหลายทางภูมิปัญญา วัฒนธรรม และภูมินิเวศท้องถิ่นสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมการท่องเที่ยวไทย

2. กลยุทธ์ที่ 2.2 ส่งเสริมการวิจัยในกลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ

ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย หากแต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพียงบางประเภทเท่านั้นที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ดังนั้นในกลยุทธ์นี้จะเน้นการสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในฐานะทรัพยากรการท่องเที่ยว (tourism resources) ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural tourism) การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด (marine and beach tourism) การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่าง ๆ (MICE Tourism-Meeting, Incentive, Convention, Exhibition Tourism) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้ง (shopping) และความบันเทิง (entertainment)

การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงาม (spa and wellness) การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร (gastronomic tourism) การบำเพ็ญประโยชน์ (voluntary tourism) การท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom-based tourism)

2.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550, หน้า 8) ระบุว่า การท่องเที่ยวของโลกในศตวรรษที่ 21 ใช้หลักการของแผนแม่บทของโลก (Agenda 21) เป็นกรอบในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักการ 4 ประการ คือ (1) การดำเนินการการท่องเที่ยวในขอบเขตที่ความสามารถการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนจะมีได้ (2) ความตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น (3) การมีส่วนร่วมของเจ้าบ้านและผู้มาเยือนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว และ (4) การเชื่อมโยงประสานความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเลือกของชุมชนและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในขณะที่ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (cultural resources) มากเป็นอันดับ 3 ของภูมิภาคเอเชีย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ส่วนวิจัยและสถิติการท่องเที่ยว ททท., 2552, หน้า 8) อีกทั้งนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ ของไทยทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาด้านการท่องเที่ยว แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ 2555-2559 และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (2555-2559) ส่วนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม โดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่จัดให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็น 1 ใน 15 สาขาย่อยของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในอนาคตได้เป็นอย่างดี สอดคล้องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ไร้ความเร่งรีบเน้นเสพสุนทรียศาสตร์จากการเดินทางมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มจะได้รับความนิยมมากในอนาคตและเป็นจุดขายสำคัญของไทย

2.2 การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเล

โดยรวมประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร และมีชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามันยาวรวมกันประมาณ 2,800 กิโลเมตร โดยมี 23 จังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับทะเล ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรทางทะเลและชายหาดที่สวยงามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคใต้ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2549 มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกันสูงถึง 122,286 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83 ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวของภาคใต้ (147,297 ล้านบาท) และร้อยละ 81.3 เป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551, หน้า 5-3) ส่วนภาคตะวันออกโดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี ระยอง และตราดก็สร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก ดังนั้น การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดจึงยังคงสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง

2.3 การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่าง ๆ

(MICE Tourism-Meeting, Incentive, Convention, Exhibition Tourism) ของไทยมีความได้เปรียบและมีศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติ อันเนื่องมาจากความพร้อมของพื้นที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับอย่างสมบูรณ์แบบในทุกด้าน รวมทั้งความได้เปรียบของความคุ้มค่าเงิน ส่งผลให้ธุรกิจไมซ์ไทยก้าวสู่เวทีโลก จากการจัดอันดับในปี พ.ศ. 2552 ของ UFI (The Global Association of the Exhibition Industry) ซึ่งเป็นสมาคมอุตสาหกรรมนิทรรศการระดับโลก พบว่า ประเทศไทยยังคงเป็นที่ 1 ในตลาดการจัดงานแสดงสินค้า (exhibitions) ในภูมิภาคอาเซียน โดยเป็นผู้นำทั้งด้านจำนวนผู้ร่วมงาน จำนวนการจัดงาน ขนาดของพื้นที่จัดงานและมูลค่าการสร้างรายได้ ติดต่อกันมาเป็นเวลา 4 ปีซ้อน ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จของธุรกิจไมซ์ไทยในระดับนานาชาติได้เป็นอย่างดี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ส่วนวิจัยและสถิติการท่องเที่ยว ททท., 2552, หน้า 25) ธุรกิจไมซ์สามารถนำนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยได้มากกว่า 7 แสนคนต่อปี โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป โดยในปี พ.ศ. 2548 กลุ่มไมซ์มี ผู้เดินทาง จำนวน 582,392 คน มีมูลค่าการใช้จ่าย

40,586 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2553 มีผู้เดินทาง จำนวน 789,129 คน มีมูลค่าการใช้จ่าย 63,502 ล้านบาท และคาดการณ์ว่า ปี พ.ศ. 2557 จะมีผู้เดินทาง จำนวน 893,599 คน มีมูลค่าการใช้จ่าย 76,649 ล้านบาท จะเห็นได้ว่า ธุรกิจไมซ์มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งจำนวนผู้เดินทาง และมูลค่าการใช้จ่าย (สำนักงานส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ, 2552, หน้า 85)

2.3 การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้ง (shopping) และความบันเทิง (entertainment) เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไม่น้อยเช่นกันและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยมีรายได้จากการซื้อสินค้าที่ระลึก 131,866 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 142,478 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ในขณะที่รายได้จากกิจกรรมบันเทิงในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 56,335 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 63,817 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.3 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553, หน้า 484)

2.4 การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงาม (spa and wellness) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามารับบริการทางการแพทย์ในไทยมากกว่าปีละ 1.4 ล้านคน สร้างรายได้มากกว่า 45,000 ล้านบาท บริการทางการแพทย์ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยม ได้แก่ การตรวจเช็คสุขภาพ เลสิก ศัลยกรรมเสริมความงาม ทันตกรรม การผ่าตัด การรักษาโรคเฉพาะทางและกายภาพบำบัด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553, หน้า 24) การเติบโตรวมของตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโลกและภูมิภาคเอเชียอยู่ในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ประมาณ ร้อยละ 20 และ 28 ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2553 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ร้อยละ 60 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยวและถือโอกาสบริการทางสุขภาพด้วย ถือเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ กอปรกับนโยบายรัฐบาลส่งเสริมให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชีย (Medical Hub of Asia)” หนุนเสริมให้ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างต่อเนื่อง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553, หน้า 5) ส่งผลให้การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามขยายตัวตามไปด้วย

2.5 การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารและการบำเพ็ญประโยชน์ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย ระบุว่า การท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ (voluntary tourism) เป็นกลุ่มสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มท่องเที่ยวที่ก้าวหน้าเพื่อสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแผนการตลาด

การท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. 2553 ของ ททท. มีกลยุทธ์ขยายตลาดคุณภาพซึ่งรวมถึงกลุ่มเยาวชน (youth) ด้วย อีกทั้งกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์ประเทศไทย โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยแคมเปญ “Amazing Thailand . . . Amazing Value” ภายใต้สินค้า 7 Wonders of Amazing Thailand ให้มีความสำคัญกับกลุ่มสินค้าวิถีไทย “หัวใจแผ่นดิน” (The World’s Friendliness Culture) สะท้อนแนวคิดนี้ออกมาจากวัฒนธรรมและอาหารไทย รวมทั้ง (ร่าง) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ระบุว่า โอกาสสำหรับการท่องเที่ยวของไทยใน 5 ปีข้างหน้า การขยายตัวของการท่องเที่ยวจะเป็นโอกาสให้ไทยสามารถมีศักยภาพในการจัดการสินค้าท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดการธุรกิจอาหาร

2.6 การท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น จากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยเชื่อมโยงธุรกิจภาคบริการ อุตสาหกรรมและเกษตรเข้าด้วยกันให้เป็นกลุ่มสินค้า เช่น ธุรกิจสุขภาพ อาหารและการท่องเที่ยว รวมทั้งสินค้าบริการที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะเป็นการยกระดับเศรษฐกิจในระดับจุลภาค และยังสามารถกระจายรายได้สู่ชุมชนในระดับฐานราก

3. กลยุทธ์ที่ 2.3 ส่งเสริมการวิจัยในกลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว

ระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยวของไทยพิจารณาจากเส้นทางการคมนาคมทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ซึ่งประเทศไทยมีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถรองรับจำนวนเที่ยวบินได้มากกว่า 1,069 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ และมีศักยภาพในการรองรับผู้โดยสารได้สูงถึง 100 ล้านคนต่อปี ในขณะที่เดียวกันมีการคมนาคมทางบก รวมถึงรถไฟที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วประเทศและเชื่อมโยกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งมีท่าเรือน้ำลึกระหว่างประเทศ 8 แห่ง (ท่าเรือน้ำลึกกรุงเทพ ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด ท่าเรือน้ำลึกระนอง ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ท่าเรือน้ำลึกปากปารา และท่าเรือน้ำลึกนราธิวาส) พร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553, หน้า 9) โดยกลยุทธ์นี้จะเน้นให้การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในเส้นทางการคมนาคมที่มีศักยภาพ ซึ่งเชื่อมโยงภายในและนอกประเทศ อาทิ เส้นทางการคมนาคมทางอากาศกรุงเทพมหานคร-สิงคโปร์

กรุงเทพมหานคร-เลียมเรียบ เป็นต้น เส้นทางทางบก R3A (ไทย-ลาว-จีน) East-West Economic Corridor (จีน พม่า เวียดนาม ลาว กัมพูชา และไทย) North-South Economic Corridor (ไทย-ลาว-จีน) เส้นทางทางบกและทางน้ำตามกรอบความร่วมมือ IMT-GT (อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย) และเส้นทางทางน้ำภูเก็ต-สิงคโปร์ สตูล-ลังกาวิ เป็นต้น

3.1 แนวทางการวิจัย

3.1.1 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนและการปรับตัวของชุมชนในเขตพื้นที่เส้นทาง R3A เป็นฐานสร้างอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ท้องถิ่นไทย

3.1.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีระบบบริการสาธารณะ ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการสร้างสรรค์ของที่ระลึกรองรับการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว

การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวที่ขาดความเป็นเอกภาพ ส่งผลให้สิ้นเปลืองทั้งงบประมาณ เวลาและบุคลากร รวมทั้งผลการวิจัยก็ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ระบบบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวของชาติในระดับต่าง ๆ จึงเป็น “กลไก” สำคัญที่ผลักดันให้เกิดระบบการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งแต่กระบวนการตั้งโจทย์การวิจัย สร้างผลการวิจัยและผลักดันสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยบนฐานความรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการวิจัยการท่องเที่ยวของชาติ (National Tourism Excellence Center) ที่มีการทำงานเชิงเครือข่ายและเป็นหน่วยบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงท้ายน้ำ ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งส่งเสริมพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยวมืออาชีพที่สามารถผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ ด้วยวิธีวิทยาที่ทันสมัย พร้อมส่งเสริมการวิจัยการท่องเที่ยวแบบสหวิทยาการที่สามารถบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกันและสร้างวารสารวิชาการการวิจัยการท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยและกระตุ้นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

1. กลยุทธ์

1.1 สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวและศูนย์ความเชี่ยวชาญอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.2 สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวแบบบูรณาการสหวิทยาการ

1.3 สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยว

1.4 สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาวารสารวิชาการและ/หรือการวิจัยการท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติ

1.5 สนับสนุนการวิจัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.6 สนับสนุนการวิจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลท่องเที่ยวเชิงแผนที่เป็นระบบและมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ข้อมูลพื้นฐานของตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ประวัติความเป็นมา

ตำบลทะเลน้อยเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับทะเลน้อย เดิมบ้านทะเลน้อยตั้งอยู่ที่บ้านกล้วยและบ้านกลางทางทิศใต้ของทะเลน้อย แต่เนื่องจากที่เดิมเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมทุกปี ทำให้ประชาชนที่อาศัยได้รับความลำบาก จึงได้อพยพมาทางทิศเหนือ มาตั้งที่บ้านทะเลน้อยในปัจจุบัน เมื่อตั้งหมู่บ้านขึ้นเป็นครั้งแรก ปรากฏว่าประสบกับปัญหาเรื่องโจรผู้ร้าย และยังสืบจับยากด้วย เนื่องจากหมู่บ้านที่มีเขตติดต่อกับเมืองนครศรีธรรมราช ดังพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว “ในที่ทะเลต่อแดนกันนี้ ว่าผู้ร้ายชุกชุมอย่างยิ่ง ฟังเสียงทั้งพัทลุงทั้งสงขลา กล่าวโทษกันว่า เขตทะเลน้อยในแขวงเมืองนครมีคนตั้งบ้านเรือนมากมาย แต่เกือบจะไม่มีคนดีเลย ในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้ร้ายทั้งสิ้น ด้วยเป็นปลายแดนห่างจากเมือง

นครศรีธรรมราชมากการติดตามผู้ร้ายล่าปากอย่างยิ่ง การอันนี้เห็นจะเป็นจริงด้วย หัวเมืองที่เขตแขวงติดต่อกันดี ๆ หรือขนานคาบเกี่ยวกัน และก็ติดตามผู้ร้ายยากด้วยกันทุกเมือง” ต่อมาทางราชการได้ย้ายอำเภอปากประ (อำเภอควนขนุน) มาตั้งที่บ้านทะเลน้อย เพื่อสะดวกในการจับผู้ร้าย เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2450 แล้ว เปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอทะเลน้อย” แต่เนื่องจากบ้านทะเลน้อยเป็นที่ลุ่ม จึงไม่เหมาะที่จะตั้งที่ทำการอำเภอ จึงตั้งอยู่ ไม่นานก็ย้ายอำเภอทะเลน้อย ไปตั้งที่ควนพนางตุง แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอพนางตุง” บ้านทะเลน้อย จึงเป็นเพียงหมู่บ้านและตำบลมาจนถึงทุกวันนี้ (สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2562)

วิสัยทัศน์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทะเลน้อย (vision)

“ทะเลน้อยของเราน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม นำการศึกษา ปลอดภัยเสพติด รักษาคุณภาพชีวิต สร้างเศรษฐกิจด้วยภูมิปัญญา ล้ำค่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัทธภัยสิ่งแวดล้อม”

โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ได้อย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุดมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ด้วยนโยบาย 6 ด้าน ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12, 2546, หน้า 2)

1. นโยบายด้านการเมืองการบริหารและการบริการ

1.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนในเทศบาลตำบลทะเลน้อยมีวัฒนธรรมทางการเมือง ที่ถูกต้อง สร้างความปรองดองเพื่อให้เกิดพลังความสามัคคี

1.3 บริหารจัดการด้วยการปรึกษาหารือ เพื่อประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย หมายถึง เทศบาลแห่งการมีส่วนร่วม

1.4 บริหารจัดการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง เทศบาลใสสะอาด

1.5 บริหารจัดการด้วยความถูกต้องชอบธรรม หมายถึง เทศบาลคุณธรรม

1.6 บริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม หมายถึง เทศบาลมีความรับผิดชอบต่อ

- 1.7 บริหารจัดการเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หมายถึง เทศบาลพาณิชย์
- 1.8 บริหารจัดการเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง เทศบาลสวัสดิการ
- 1.9 บริหารจัดการเพื่อทำงานเป็นทีม เน้นประสิทธิผล และประสิทธิภาพ หมายถึง เทศบาลคุณภาพ
2. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
  - 2.1 จัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
  - 2.2 จัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียชุมชน เพื่อรักษาคุณภาพน้ำของทะเลน้อย
  - 2.3 จัดการปัญหาการเพิ่มขึ้นของวัชพืชน้ำ และความตื้นเขินของทะเลน้อย
ทรงเป็นประมุขโดยสอดคล้องกับอาชีพประมง
  - 2.4 จัดให้มีโรงงานบำบัดน้ำเสียคุณภาพตำบล โดยทำจากวัชพืชน้ำ
  - 2.5 จัดการบำรุงรักษาป่าพรุ และการใช้ประโยชน์จากไม้เสม็ดของประชาชน
  - 2.6 ฟื้นฟูพื้นที่ปลูกกระจุยที่เคยปลูก และนำมาใช้ประโยชน์ในอดีต
  - 2.7 จัดการสงวนพันธุ์ ขยายพันธุ์และการบำรุงรักษา เพื่อให้ปลาชุกชุมสู่รุ่นลูก
รุ่นหลาน ทรงเป็นประมุข ทะเลน้อยตลอดไป
  - 2.8 ส่งเสริมการทำนา ไร่สวนผสมตามวิถีชีวิตดั้งเดิม และสนับสนุนกิจการศูนย์ศิลปาชีพบ้านห้วย ป่าเจียว เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์
3. นโยบายด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา และประเพณีวัฒนธรรม
  - 3.1 ส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่
การจัดตั้งโรงเรียนอนุบาล ทะเลน้อย
  - 3.2 จัดให้มีห้องสมุดชุมชน สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ระบบสารสนเทศ-
เทคโนโลยีสมัยใหม่ คอมพิวเตอร์ การค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่อง
  - 3.3 ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น เช่น ช่างซ่อมเครื่องเรือหางยาว หรือ
วิชาชีพอื่น
  - 3.4 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการกีฬาทุกประเภทแก่เด็ก เยาวชนและ
ประชาชนในชุมชน

3.5 รมรงศ์ให้คนทะเลน้อยเกิดจิตสำนึกเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีดั้งเดิมของชาวทะเลน้อย

3.6 จัดงานลากพระแข่งเรือ และงานลอยกระทงที่ทะเลน้อย เป็นงานประจำปีของจังหวัดพัทลุง

4. นโยบายด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและชุมชน

4.1 จัดให้มีสถาบันผู้สูงอายุตำบลทะเลน้อย เพื่อการเอาใจใส่ในสุขภาพของผู้สูงอายุทุกด้าน

4.2 จัดการเอาใจใส่ดูแลสุขภาพสตรีมีครรภ์ ทารกแรกเกิด เด็ก คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส

4.3 สนับสนุนให้มีการ ลด ละ เลิก ยาเสพติด การพนัน อบายมุข และส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจภูธรทะเลน้อย

4.4 จัดให้มีสนามกีฬา และสวนสาธารณะ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

4.5 ส่งเสริมกิจการ อปพร. เพื่อประชาชน 24 ชั่วโมง เพื่อปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน

4.6 ส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.)

4.7 ดำเนินโครงการบ้านเอื้ออาทรเทศบาลตำบลทะเลน้อย

4.8 สนับสนุนงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลทะเลน้อย เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งโรงพยาบาลทะเลน้อย

4.9 จัดทำฐานข้อมูลทางประชากรชาวเทศบาลตำบลทะเลน้อย เพื่อให้ทราบจำนวน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และที่อยู่ในต่างจังหวัด เพื่อการประสานสัมพันธ์ ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. นโยบายด้านเศรษฐกิจชุมชนและการท่องเที่ยว

5.1 จัดให้มีตลาดน้ำทะเลน้อย

5.2 จัดทำฐานข้อมูลการท่องเที่ยวทะเลน้อย ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.3 แก้ไขปัญหาควายเสียชีวิตเนื่องจากน้ำท่วม ด้วยการจัดให้มีที่พักและอาหาร

5.4 สนับสนุนการจัดงานเทศกาลล่องเรือแล่นกทะเลน้อย

5.5 จัดให้มีท่าเทียบเรือท่องเที่ยว และพื้นที่สำหรับวิถีชีวิตชาวประมง

5.6 ปรับปรุงภูมิทัศน์ริมฝั่งทะเลน้อย เป็นลานอเนกประสงค์ รองรับนักท่องเที่ยว

5.7 ส่งเสริมกิจการกลุ่มแม่บ้าน โดยเฉพาะของฝาก และของที่ระลึกจากทะเลน้อย

5.8 ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลาในกระชัง

5.9 ส่งเสริมภารกิจของสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

5.10 ก่อสร้างพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลน้อย

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

ตำบลทะเลน้อย เป็นตำบลหนึ่งใน 12 ตำบลของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลน้อย ตั้งอยู่เลขที่ 372 หมู่ที่ 9 ตำบลทะเลน้อย อยู่ทางทิศตะวันออกของที่ว่าการอำเภอควนขนุน มีระยะห่างจากอำเภอ ประมาณ 15 กิโลเมตร ระยะห่างจากจังหวัดพัทลุง ประมาณ 32 กิโลเมตร

ตำบลทะเลน้อย มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

เนื้อที่

ตำบลทะเลน้อยมีเนื้อที่ทั้งหมด 65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 40,625 ไร่ (กรมการปกครอง, 2561, หน้า 6)

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลทะเลน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่

ทะเล และพื้นที่ราบ มีลำคลองไหลผ่าน 7 สาย คือ คลองตะเคร็ง คลองมาบป้อ คลองหัว-
ป่าเขียว คลองข่อย คลองหนองงู คลองมาบเนียน และคลองถนนขาด (กรมการปกครอง,
2561)

ประชากร

ประชากรของตำบลทะเลน้อยรวมทั้งสิ้น 6,649 คน แยกเป็น

- ชาย 3,191 คน
- หญิง 3,458 คน
- จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,037 ครัวเรือน

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะนับว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐในการบริหารประเทศ
ความก้าวหน้าของแต่ละประเทศในประชาคมโลกนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากการกำหนดทิศทาง
การพัฒนาประเทศของรัฐบาลในประเทศนั้น ๆ ซึ่งรู้จักกันในนามของนโยบายสาธารณะ
โดยจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละประเทศ ทั้ง
ในด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านสาธารณสุข ด้านความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า นโยบายสาธารณะล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อชีวิต
ความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครอง
รูปแบบใดย่อมจะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะที่กำหนดขึ้นโดยสถาบัน
ทางการเมือง หรือหน่วยงานทางการบริหารของรัฐต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ในฐานะของ
ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยตรงหรือทางอ้อม ก็จะอยู่ในฐานะผู้ที่
ได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดขึ้นทั้งสิ้น (นิธิดา ประยงค์, 2530,
หน้า 8)

ดังนั้น เมื่อนโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตประชาชนทุกคน
ในสังคม การเรียนรู้และทำความเข้าใจกับนโยบายสาธารณะ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ
อย่างมาก โดยผู้เขียนจะนำเสนอสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะที่เป็นปัจจุบันต่อไป

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

จากการประมวลเนื้อหาความหมายของนโยบายสาธารณะจากแนวคิดของนักคิด นักวิชาการทั่วโลกในแง่มุมต่าง ๆ ก็พบว่า มีนักคิดนักวิชาการได้ให้ความหมายของ นโยบายสาธารณะไว้ค่อนข้างหลากหลายในเชิงเนื้อหา แต่ก็มิ้นัยไปในทิศทางเดียวกัน ดังจะได้นำเสนอทัศนะของนักวิชาการเหล่านั้น ต่อไปนี้

Easton (1953) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะว่า เป็นการจัดสรร ผลประโยชน์ หรือคุณค่าแก่สังคม ซึ่งกิจกรรมของระบบการเมืองนี้จะกระทำโดยบุคคล ผู้มีอำนาจสั่งการ ซึ่งสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม” ทั้งนี้ Easton ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตัดสินใจ นโยบายกับประชาชนในสังคมว่า การตัดสินใจนโยบายใด ๆ ของรัฐบาลจะต้องคำนึงถึง ค่านิยมและระบบความเชื่อของประชาชนในสังคมเป็นสำคัญ

Friedrich (1963) ได้กล่าวถึง นโยบายสาธารณะ คือ ชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วย ปัญหา อุปสรรค (obstacles) และ โอกาส (opportunity) ซึ่งนโยบายถูกนำเสนอเพื่อนำไป ใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยมุ่งที่จะกระทำให้บรรลุเป้าหมาย หรือ กระทำให้วัตถุประสงค์ปรากฏเป็นจริง นอกจากนี้ นโยบายสาธารณะจะต้องประกอบด้วย แนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับเป้าหมาย (goal) วัตถุประสงค์ (objective) หรือจุดมุ่งหมาย (purpose) ของสิ่งที่รัฐกระทำ

Sharkansky (1970) ได้กล่าวถึง นโยบายสาธารณะ คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาล อาทิเช่น การจัดการศึกษา การจัดสวัสดิการ และการก่อสร้างทางหลวงโดยรัฐ รวมทั้งข้อกำหนดและระเบียบในการควบคุมและกำกับ การดำเนินกิจกรรมของปัจเจกบุคคลและนิติบุคคลทั้งมวล ตลอดจนการดำเนินงานของ หน่วยงานของรัฐ อาทิเช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของตำรวจ การตรวจสอบราคาสินค้า การควบคุมการจำหน่ายยาและอาหาร เป็นต้น

Anderson (1975) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะว่า เป็นแนวทางการปฏิบัติของรัฐที่มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างและติดตามด้วยผู้กระทำ หรือการปฏิบัติ ซึ่งอาจจะปฏิบัติโดยคน ๆ เดียวหรือคณะบุคคลก็ได้ในการที่จะแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์
2. เป็นแนวทางปฏิบัติ
3. การปฏิบัติจะต้องเกิดขึ้นจริง
4. การปฏิบัติจะเป็นไปในเชิงบวก หรือเชิงลบก็ได้

Caldwell (1970) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ ได้แก่ บรรดาการตัดสินใจอย่างสัมฤทธิ์ผลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่สังคมจะดำเนินการ ยินยอม หรือห้ามกระทำนั้น ๆ

Dye (1978) ได้อธิบายเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะว่า เป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ สิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ จึงครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาลทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส ในส่วนของการเลือกที่จะไม่กระทำนั้น Dye ก็ถือว่า เป็นนโยบายสาธารณะเช่นเดียวกัน อาทิเช่น การที่รัฐบาลบางประเทศยกเลิกนโยบายการเกณฑ์ทหาร นั่นคือ รัฐบาลเลือกที่จะไม่บังคับให้ชายฉกรรจ์ทุกคนต้องเป็นทหารรับใช้ชาติ แต่เปลี่ยนเป็นการรับตามความสมัครใจ

Cochran (1982) ได้กำหนดความหมายของนโยบายสาธารณะว่า หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติที่เกิดขึ้นโดยเจตนาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานหรือบุคลากรของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน

จากความหมายของนโยบายสาธารณะดังกล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถบ่งชี้สาระสำคัญของนโยบายสาธารณะได้ว่า นโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรมและกรอบแนวคิดเป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ ข้อเสนอเพื่อนำไปปฏิบัติ อันเกิดจากการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย โดยรัฐจะดำเนินการในรูปของโครงการหรือกิจกรรม และรัฐก็เป็นผู้รับผิดชอบทั้งในการบริหารนโยบาย และในเชิงคุณธรรม

องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ

ได้มีนักวิชาการพยายามจำแนกองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะไว้หลายมิติด้วยกัน ในที่นี้ผู้เขียนจะประมวลองค์ประกอบที่สำคัญจากนักวิชาการ ซึ่งได้ให้ความชัดเจนในประเด็นว่าด้วยองค์ประกอบต่อไป

Anderson (1975) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะไว้ว่า นโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย

ประการที่หนึ่ง จะต้องเป็นการกระทำที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวกำหนดขึ้นมาเพื่อมุ่งตอบสนองแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

ประการที่สอง เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประการที่สาม เป็นสิ่งที่รัฐบาลควรกระทำเพราะเป็นกิจกรรมหรือหน้าที่ของรัฐบาล เช่น การควบคุมภาวะเงินเฟ้อ การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ประการที่สี่ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของรัฐที่จะกระทำ หรืองดเว้นที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประการที่ห้า เป็นเอกสารที่มีผลทางกฎหมาย คือ เมื่อรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายในรูปกฎหมายออกมาแล้ว ประชาชนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม เช่น เรื่องของการเสียภาษี ไม่ว่าจะเป็นภาษีเงินได้หรือภาษินิติบุคคล ซึ่งในแง่นี้จะเห็นได้ว่า นโยบายสาธารณะของรัฐแตกต่างไปจากนโยบายของเอกชนที่ไม่มีอำนาจบังคับ

ในขณะที่ Lineberry and Sharkansky (1971) กล่าวถึง สาระหรือองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะคล้ายคลึงกับ Anderson โดยระบุว่า นโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย

ประการที่หนึ่ง นโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน

ประการที่สอง จะต้องประกอบด้วย ลำดับขั้นของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีแผนอันจะก่อให้เกิดการบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประการที่สาม จะต้องประกอบด้วย การกระทำต่าง ๆ ที่สามารถเลือกนำมาปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับเวลาและสถานที่

ประการที่สี่ จะต้องมีการประกาศให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าโดยทั่วถึงกัน
 ประการสุดท้าย จะต้องมีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่ได้ตัดสินใจ
 เลือกไว้แล้ว

ในขณะที่ จุมพล หนิมพานิช (2551) ได้แจกแจงองค์ประกอบของนโยบาย
 สาธารณะไว้ว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีความสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน
 วัตถุประสงค์ของนโยบายที่ดี จะต้องวัดได้และปฏิบัติได้ และจะต้องสอดคล้องกับ
 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม
2. เป็นแนวทางปฏิบัติกว้าง ๆ ของรัฐบาล โดยที่รัฐบาลได้ตัดสินใจเพื่อให้มี
 การกระทำหรือดำเนินการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการตัดสินใจเลือกทางเลือกใดนั้น
 จะต้องผ่านการพิจารณาอย่างสุ่มรอบคอบแล้วว่า เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ
 ตามเป้าหมายได้อย่างดีที่สุดแต่จะกำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ ไม่มีรายละเอียดมากนัก
 หรือค่อนข้างเป็นนามธรรม (abstract) เพื่อให้ฝ่ายข้าราชการประจำ แปลงนโยบายให้
 เป็นรูปธรรม (concrete) คือ เป็นแผนงาน (program) หรือโครงการ (project) ก่อนนำไป
 ปฏิบัติ
3. มีความเป็นไปได้ในการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ นโยบายสาธารณะที่กำหนด
 ขึ้นนั้นจะต้องมีการกำหนดแนวทางหรือหลักการในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย เพื่อให้
 นโยบายสาธารณะนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากสิ่งใดก็ตามที่กำหนดขึ้นแล้ว
 ไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำสำเร็จได้ สิ่งนั้นมิใช่ นโยบายสาธารณะ แต่จะเป็นเพียงความ-
 เพื่อฝันมากกว่า หรือหากรัฐบาลออกนโยบายมาเพียง เพื่อตอบสนองการเรียกร้องของ
 กลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยไม่มีความจริงใจและจริงจังในการนำไปปฏิบัติ
 ก็ไม่ถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะที่ดี
4. เป็นกิจกรรมที่ขอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นเอกสารที่มีผลทางกฎหมาย มิใช่
 คำกล่าวลอย ๆ ด้วยวาจา ซึ่งผู้กำหนดนโยบายจะตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของคนจำนวน
 มาก มิใช่ตัดสินใจเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคล และครอบคลุมทั้งกิจกรรมในประเทศ
 และระหว่างประเทศ

5. เป็นทางเลือกที่รัฐบาลจะกระทำ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ทั้งการวิเคราะห์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการว่าทางเลือกนั้นเกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวมจริงหรือไม่

6. นโยบายสาธารณะนั้นจะต้องมีการประกาศให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้โดยทั่วกัน ซึ่งการประกาศนี้อาจจะกระทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น การแถลงต่อรัฐสภา การนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี การประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา การประกาศตามระบบราชการ การประกาศผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น

จากข้อความดังกล่าวข้างนั้น ทำให้ทราบได้ว่า การศึกษาถึงองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ จะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ตลอดจนเข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายสาธารณะนั้นไปปฏิบัติให้บรรลุผล เพราะเมื่อเข้าใจองค์ประกอบของนโยบายแล้ว ผู้กำหนดนโยบายจะได้ตัดสินใจกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในการสร้างคามอยู่ดีกินดีแก่คนในประเทศต่อไป

ประโยชน์ของการศึกษานโยบายสาธารณะ

การศึกษานโยบายสาธารณะ ไม่ว่าจะศึกษาโดยวิธีการใด และในขอบเขตใดก็ตามย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งในด้านความคิดทางวิชาการ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินผลนโยบายหลายประการด้วยกัน ซึ่งในที่นี้จะอธิบายโดยสรุป 4 ประการ คือ (จุมพล หนิมพานิช, 2551, หน้า 18)

1. ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจว่า นโยบายสาธารณะของประเทศหนึ่ง ๆ มีอะไรบ้าง ทำไมจึงต้องมีนโยบายเช่นนี้ ใครเป็นผู้ริเริ่มหรือมีส่วนผลักดันให้เกิดนโยบายเช่นนั้นขึ้นมา นโยบายนี้มีกระบวนการนำไปปฏิบัติอย่างไร ผลลัพธ์ของนโยบายที่มีต่อประชาชนและสังคมเป็นเช่นไร ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เป็นต้น

2. ทำให้ทราบถึงกระบวนการของนโยบายสาธารณะ (public policy process) ซึ่งกระบวนการนโยบายสาธารณะโดยทั่วไปมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังจะได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งโดย

ทางตรงและทางอ้อม ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายนั้น ๆ ไปปฏิบัติ นั่นก็คือ เมื่อได้ศึกษานโยบายสาธารณะแล้วจะทำให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างคิดค้น และหาสาเหตุ ตลอดจนขอวิเคราะห์ ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพ (efficiency) ของสถาบันทางการเมืองและผู้นำทางการเมืองของประเทศหนึ่ง ๆ ในขณะนั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะว่านโยบายสาธารณะที่รัฐบาลต่าง ๆ กำหนดขึ้นมาจะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นผลผลิตของกระบวนการทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ กล่าวคือ นโยบายสาธารณะของประเทศใดประเทศหนึ่ง มีลักษณะเป็นอย่างไรนั้น ย่อมเป็นผลมาจากการกำหนดนโยบายของผู้มีอำนาจทางการเมือง หรือของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ รวมตลอดถึงความสามารถของคณะบุคคลที่ประกอบเป็นรัฐบาลนั้น และอาจรวมไปถึงสมรรถนะของระบบการเมืองของประเทศนั้นด้วย

4. ทำให้ทราบถึงวิธีการต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และเชื่อถือได้ กล่าวคือ การศึกษานโยบายสาธารณะนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพียงแค่ให้จดจำและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายเท่านั้น หากแต่มีวัตถุประสงค์ที่กว้างขวางมากกว่านั้นอีก คือ ต้องการให้ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ที่มาหรือสาเหตุ (cause) ของนโยบาย และผลกระทบ (effect) ของการมีนโยบาย โดยใช้วิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการเชิงประจักษ์ (empirical method) อาทิเช่น การสำรวจ การสังเกต การสอบถาม การทดลอง การวิเคราะห์ การประเมิน ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีการที่ยอมรับกันว่า เป็นสากลนิยม

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ประโยชน์ของการศึกษานโยบายสาธารณะนั้นมีมาก ทั้งต่อผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนประชาชนหรือผู้รับผลของนโยบายนั้น ๆ

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ (Sombat Thamrong-Thanayawong, 2001)

1. ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

นโยบายสาธารณะมีความสำคัญต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4 ฝ่าย คือ

1.1 ความสำคัญต่อประชาชน จากการศึกษาแนวคิดของนโยบายสาธารณะ พบว่า นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตของระบบการเมืองที่สอดคล้องต่อความต้องการ หรือข้อเรียกร้องของประชาชน (demands) และพลังสนับสนุนของประชาชน (supports) นโยบายสาธารณะต้องมีเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน ปัญหาและความต้องการของประชาชน จำแนกได้เป็น 3 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

1.1.1 ปัญหาข้อขัดข้อง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาในอดีต และมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาการไม่รู้หนังสือ เป็นต้น

1.1.2 ปัญหาการป้องกัน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ ถ้าได้มีการเตรียมการป้องกันก็จะสามารถแก้ไขได้ เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาฝนแล้ง และปัญหาไฟป่า เป็นต้น

1.1.3 ปัญหาเชิงพัฒนา เป็นปัญหาที่ไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่จะเกิดขึ้นในอนาคต การมองปัญหาต้องอาศัยวิสัยทัศน์ (vision) ของผู้นำในการมองปัญหาในอนาคต ที่เรียกว่า การปฏิบัติการเชิงรุก (proactive) ปัญหาเชิงพัฒนาในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อเป็นครัวของโลก เป็นศูนย์กลางแห่งแฟชั่น เป็นศูนย์กลางสุขภาพและความงาม เป็นต้น

1.2 ความสำคัญต่อนักการเมือง จากการศึกษาแนวความคิดต่อนักการเมือง พบว่า เป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ เพื่อจัดสรรคุณค่าทางสังคมให้สอดคล้องต่อข้อเรียกร้องของประชาชน เช่น ข้อเรียกร้องในการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ข้อเรียกร้องในการดูแลรักษาสุขภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นต้น

1.3 ความสำคัญต่อนักบริหาร จากการศึกษาแนวความคิดของนักบริหาร พบว่า เป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency) นักบริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในการแปลงนโยบายไปสู่แผน แผนงานและโครงการ รวมทั้งสร้างการยอมรับ สร้างพลังความร่วมมือ และสร้างการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นักบริหารที่ดี คือ ผู้นำนโยบายที่ดีไปสู่การแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน นักบริหารในที่นี้ หมายถึง ข้าราชการในกระทรวงทบวงกรมที่เป็นราชการส่วนกลาง ข้าราชการในจังหวัดและอำเภอส่วนภูมิภาค ข้าราชการและพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานคร และพัทยา นอกจากนี้ยังหมายถึง พนักงานที่มีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติจากองค์กรมหาชนขององค์การของรัฐที่ไม่ใช่ราชการ องค์การรัฐวิสาหกิจ องค์การธุรกิจเอกชน องค์การภาคประชาชน และประชาสังคม ความสำเร็จของการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ (policy implementation) ขึ้นอยู่กับพลังความร่วมมือของทุกคน ทุกองค์การเข้าด้วยกัน

1.4 ความสำคัญต่อนักวิชาการ จากการศึกษาแนวความคิดของนโยบายสาธารณะ พบว่า ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะขึ้นอยู่กับการศึกษาวิเคราะห์วิจัยประเมินผล นโยบายสาธารณะของนักวิชาการที่มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการวิเคราะห์นโยบาย สาธารณะมีบทบาทในการประเมินผลนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะจะดำเนินการให้สอดคล้องกับคุณค่าทางสังคมที่กำหนดไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการประเมินแผนงานการประเมินโครงการ การประเมินนโยบายทำให้ทราบถึงความสำเร็จของนโยบายทั้งเนื้อหาสาระและทั้งการปฏิบัติให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน นักวิชาการที่ทำหน้าที่วิเคราะห์และประเมินนโยบาย ต้องมีความเป็นกลางไม่ลำเอียง ใช้หลักวิจัยประเมินผลแบบวิทยาศาสตร์ เพื่อการเสนอแนะนโยบายที่ดีกว่าและหนทางที่จะบรรลุเป้าหมายของนโยบายที่ดีกว่า นักวิชาการจะช่วยเป็นกระจุกส่งให้นักการเมืองไม่มีการทุจริตเชิงนโยบาย ด้วยการสร้างกิจกรรมและโครงการจำนวนมากเพื่อใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุนไม่คุ้มกับผลตอบแทนที่รับตามแนวคิดที่เรียกว่า ต้นทุน-ผลตอบแทน (Cost-benefit)

2. ความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) หรือสภาพัฒน์ ได้ระบุไว้ว่า นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศใน 5 ด้านหลัก คือ

2.1 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดทางสายกลางที่ยืนอยู่บนพื้นฐานความสมดุลที่พอดี รู้จักพอประมาณ อย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน ความอยู่ดี

มีสุขของคนไทย และมีการพัฒนาการอย่างมีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม โดยยังรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย สร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด ทักษะและกระบวนการทำงานให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ คุณภาพรู้เท่าทันและก้าวทันโลกโดยมีความสามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และมีความยืดหยุ่นที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงควบคู่กันไปกับความมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ดังนั้น การกำหนดนโยบายสาธารณะจึงต้องจำเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในด้านการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการสร้างสังคมไทยที่พึงประสงค์ สังคมไทยที่พึงประสงค์มี 3 ด้าน คือ

2.2.1 สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุลและพึ่งพาตนเองได้ โดยการสร้างคนดี คนเก่ง มีวินัย เคารพกฎหมายและมีความรับผิดชอบ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พัฒนาเมืองและชนบทให้มีความน่าอยู่ มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีระบบการเมืองการปกครองที่โปร่งใส มีกระบวนการยุติธรรมที่เป็นที่พึ่งของประชาชนและมีความเป็นธรรมในด้านสังคม

2.2.2 สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยพัฒนาคนให้คิดเป็นทำเป็น เรียนรู้ตลอดชีวิตมีเหตุผลและยอมรับความเปลี่ยนแปลง มีการเสริมสร้างฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนวัตกรรม (innovation) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสร้างทุนทางปัญญาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่ไปกับการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

2.2.3 สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันที่มีการดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม และคุณค่าของสังคมไทยที่พึงพาอาศัยเกื้อกูลกัน มีการดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและยากจน รักษาไว้สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักของสังคม และพัฒนาเครือข่ายของชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

2.3 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติ การต่างประเทศและอำนวยความยุติธรรมใน 6 เรื่องสำคัญ คือ

2.3.1 สร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชนในการฝึกกำลังสำหรับการเผชิญหน้ากับวิกฤติ ป้องกัน และเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับปัญหาความมั่นคงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.3.2 นำศักยภาพของกองทัพไทยในยามปกติเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

2.3.3 จัดเตรียมพัฒนากองทัพอย่างเป็นระบบทันสมัยและมีขีดความสามารถที่จะทำการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับสถานการณ์ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ

2.3.4 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ

2.3.5 กระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและส่งเสริมความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue--ACD) ตลอดจนดำเนินการทูตเชิงรุกในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

2.3.6 การพัฒนาระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม

2.4 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศใน 2 ด้าน คือ

2.4.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในเวทีโลกภายใต้สภาพเศรษฐกิจและสังคมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นั้น จะเน้นความสำคัญและทิศทางในการสร้างให้อุตสาหกรรมของประเทศมีความแตกต่าง (differentiation) และเน้นพัฒนาการผลิตเชิงตอบสนองลูกค้าส่วนใหญ่ (mass customization) มากกว่าตอบสนองผู้ผลิตส่วนใหญ่ (mass production) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาวัฏจักรของการผลิตภัณฑ์ที่มีระยะเวลาสั้นลง ดังนั้น ต้องมีการกำหนดจุดยืน (positions) อุตสาหกรรมให้ในตลาดโลกให้ชัดเจน ควบคู่กับการคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ (demand driven) โดยการพัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า (customer responsiveness) และส่งมอบสินค้าตรงเวลาและรวดเร็ว เพื่อให้สามารถสร้างความได้เปรียบด้านประหยัดความเร็ว (economies of speed)

2.4.2 การพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันที่เน้นเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านความรู้ (know-ledge-based) จำเป็นต้องมีการดำเนินงานทางด้านนวัตกรรม การสร้างพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะด้านคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

2.5 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการพัฒนาสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตใน 8 ด้าน คือ

2.5.1 พัฒนาระบบประกันสุขภาพให้บรรลุเป้าหมายสุขภาพดีถ้วนหน้า โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินของสถานพยาบาลและภาระการคลังของประเทศ

2.5.2 เร่งรัดการปฏิรูประบบการศึกษาเชื่อว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศรวมทั้งเป็นรากฐานสำคัญให้ประเทศไทยแข่งขันในเวทีโลก

2.5.3 การพัฒนาโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม (social safety net) และระบบประกันสังคมเพื่อลดผลกระทบทางลบสำหรับผู้ว่างงาน กลุ่มคนในสังคมด้อยโอกาส เช่น กลุ่มคนเร่ร่อน กลุ่มคนต่างด้าว กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) เป็นต้น

2.5.4 การประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติด กลุ่มบุคคลหรือเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดแบบบูรณาการ

2.5.5 การส่งเสริมเอกลักษณ์และคุณค่าของความเป็นไทย

2.5.6 การส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน

2.5.7 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2.5.8 การเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนจน

สำหรับประเทศไทย ถือว่า นโยบายสาธารณะมีความสำคัญในการบริหารประเทศอย่างมาก จนมีการกำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 5 ซึ่งว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ

มาตรา 77 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชอธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์

และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

2) แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

- (1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ
- (2) จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่
- (3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น
- (4) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ
- (5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

(6) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

(7) จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภาพพัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ เพื่อติดตามสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(8) ดำเนินการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม

3) แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม

มาตรา 79 รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

(2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรม ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

(3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

(5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ

(6) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม

มาตรา 81 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(2) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

(3) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้น ประกอบด้วย

(4) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(5) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

5) แนวนโยบายด้านการต่างประเทศ

มาตรา 82 รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ตลอดจนต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

รัฐต้องส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนต้องให้ความคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ

6) แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

มาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

(2) สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลควบคู่กับการประกอบกิจการ

(3) ควบคุมให้มีการรักษาวินัยการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม

(4) จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

(5) กำกับให้การประกอบกิจการมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค

(6) ดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า บริการ และการประกอบอาชีพ

(7) ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

(8) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

(9) ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระ และการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตลอดทั้งการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจ

(10) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องมิให้

สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐ

(11) การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดจะกระทำมิได้

(12) ส่งเสริมและสนับสนุน กิจการพาณิชยนาวิ การขนส่งทางราง รวมทั้งการดำเนินการตามระบบบริหารจัดการขนส่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ

(13) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรภาคเอกชนทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง

(14) ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ

7) แผนนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดการสะสมพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

8) แผนนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน

มาตรา 86 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญาและพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ โดยจัดให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการนี้จัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยและให้มีสถาบันการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต

(2) ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทนซึ่งได้จากธรรมชาติและเป็นคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

9) แผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

รัฐธรรมนูญ 2560

รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2560 รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองสิทธิของประชาชนไว้มากมาย มีสิทธิในหลายประเด็นที่ได้รับการรับรองไว้ไม่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เพียงแต่บรรยากาศและแนวทางการปกครองของรัฐบาลทหาร อาจทำให้รู้สึกได้ว่า สิทธิที่เขียนไว้เป็นตัวอักษรนั้น ไม่ได้เป็นจริงสักเท่าไร ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ สิทธิของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อตัวเอง

ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน เขียนคำว่า “มีส่วนร่วม” ไว้ถึง 22 ครั้ง มากกว่ารัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 ซึ่งเขียนไว้ 9 ครั้ง แต่เป็นรองรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 ที่เขียนไว้ 34 ครั้ง ซึ่งในความเป็นจริงประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่ค่อยรู้ว่า รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องใดบ้าง

รัฐธรรมนูญกำหนดช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการใช้สิทธิทางตรง มีดังนี้

1. ตามมาตรา 43 บุคคลและชุมชนมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือควั่นไม่ดำเนินการสิ่งที่จะก่อผลเสีย และหน่วยงานรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย

2. ตามมาตรา 133 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน สามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ของรัฐต่อสภาผู้แทนราษฎรได้

3. ตามมาตรา 254 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ โดยรัฐธรรมนูญยังไม่ได้กำหนดจำนวนรายชื่อที่ต้องใช้ไว้ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น และจะต้องมีกฎหมายออกมากำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป

4. ตามมาตรา 256 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน สามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

นอกจากสิทธิโดยตรงที่ประชาชนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อที่จะเสนอกฎหมายและนโยบายแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่อง หลายประเด็น ดังนี้

1. ตามมาตรา 57 (1) รัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

2. ตามมาตรา 57 (2) รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ด้วย

3. ตามมาตรา 63 รัฐต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต

4. ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

5. ตามมาตรา 68 รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและเผยแผ่หลักธรรม ต้องมีมาตรการป้องกันการบ่อนทำลาย และต้องส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมดำเนินการดังกล่าวด้วย

6. ตามมาตรา 74 รัฐต้องจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ หรือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพลูกจ้างและนายจ้าง ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

7. ตามมาตรา 78 รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน

8. ตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

9. ตามมาตรา 252 ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะมาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือวิธีอื่นก็ได้แต่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

10. ตามมาตรา 253 ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

11. ตามมาตรา 257(3) การปฏิรูปประเทศต้องทำให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

12. ตามมาตรา 259 กฎหมายว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีกอย่างน้อย 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ตามมาตรา 58 การดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย ฯลฯ รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ

2. ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

3. ตามมาตรา 77 ก่อนการออกกฎหมายทุกฉบับ รัฐต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน

4. ตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตราดังกล่าวนี้นี้ จำต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นนโยบาย รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศก็ต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ หากมองในมิติความสำคัญของนโยบายสาธารณะ มีความชัดเจนว่า นโยบายสาธารณะ ถูกยกระดับขึ้นไปเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ จากเดิมนโยบายสาธารณะเป็นเพียงคำพูดที่เพ้อฝันของผู้นำประเทศในแต่ละยุคสมัย

กล่าวโดยสรุป นโยบายสาธารณะ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นกลยุทธ์ในการบริหารประเทศ เป็นกลไกในการแก้ปัญหาสังคม เป็นกลไกเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม เป็นกลไกกระจายรายได้สู่ประชาชน เป็นกลไกการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกความมั่นคงของรัฐ และเป็นกลไกการเจรจาระหว่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

อมรา จำรูญศิริ (2550) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า หลังจากที่ถูกเรือได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ มีอาชีพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงการผลิต จากการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการผลิตเพื่อการขายการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม พบว่า การปกครองมีระเบียบแบบแผน ระบบครอบครัวเครือญาติเปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยวนิยมแยกครอบครัวออกมาประกอบอาชีพส่วนตัว การพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง เห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น ระบบสาธารณูปโภคได้รับการพัฒนามีความสะดวกสบายการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อบางอย่างยังคงมีอยู่แต่องค์ประกอบบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไป

อภิสิทธิ์ พวงประเสริฐ (2551) ศึกษาเรื่อง นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา เครื่องปั้นดินเผา ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะเกร็ดโดยตรง เพราะมีนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เข้ามาใช้ในชุมชน ชุมชนมีรายได้มากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานราชการมีการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว มีการเผยแพร่สารคดีการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด จนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้ามากขึ้น ส่วนเรือโดยสารจากแต่ก่อนจะรับส่งชาวบ้านที่อยู่บนเกาะ ในปัจจุบันหันมาประกอบอาชีพรับจ้างพาชมรอบเกาะ ส่วนเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตก็มีการปรับเปลี่ยนรูปทรงใหม่ ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ยังคงเอกลักษณ์ลวดลายแบบวิจิตรศิลป์ คือ ลายกค ลายพิมพ์เอาไว้

จุฑารัตน์ ขาวคม (2551) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่นในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการวิจัย พบว่า ประเด็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวทางบก คือ การสร้างงานสร้างอาชีพมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้มากขึ้น มีการขยายลงทุน การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ โครงสร้างด้านการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน การอพยพแรงงานจากต่างถิ่น ค่าครองชีพสูงขึ้น ราคาสินค้ามีราคาสูงขึ้น สูญเสียศักยภาพด้านเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้น เมื่อการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนซึ่งมีเกี่ยวข้องกับสังคม เมื่อมีการจัดการท่องเที่ยวเข้ามาภายในชุมชน ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้

มินตรา ติรณปริญญ์ (2551) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริเวณเทศบาลตำบลอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง ผลการวิจัย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการจัดการการประสานงานด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของประชากรท้องถิ่น ด้านการจัดการโดยสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนและเยาวชน ด้านการส่งเสริมการตลาดและนำเที่ยวและด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยเทศบาลอัมพวามีศักยภาพหลาย ๆ ด้านเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับทรัพยากรและข้อจำกัดภายในพื้นที่ภายใต้แนวทางการอนุรักษ์โดยควรต้องมีการแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงแบบครบวงจรรวมทั้งควบคุมและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น พื้นที่บริเวณตลาดน้ำอุทยาน ร. 2 มุลนิธิชัยพัฒนาและบริเวณริมเขื่อนหน้าท่าว่าการอัมพวา เป็นต้น

กอบกุล ศรีวงศ์เจริญ (2550) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภ่อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยศักยภาพของชุมชนด้านการดำเนินชีวิตประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สืบ

ทอดกันมาล้วนเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการเข้ามาสัมผัสจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ชนรุ่นหลังได้ใช้แนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาปรับใช้ในชุมชนของตนเองและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550) ศึกษาเรื่อง *โครงการศึกษาจัดวางรูปแบบแผนงานเกษตรอินทรีย์เชิงท่องเที่ยวและการฝึกอบรมให้ความรู้และอาชีพ* ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางและมีการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนโดยการประสานภาคร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Moerman (1968) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากหมู่บ้านได้รับนวัตกรรมทางการผลิตของชนชาติพันธุ์ลัวะ ณ หมู่บ้านบึง อำเภอยางคำ จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านแห่งนี้เมื่อมีการขยายพื้นที่ทำกิน และได้มีการติดต่อกับชาวเมือง ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต และความสัมพันธ์กับชุมชนภายนอก ชาวลัวะ ได้เปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมซึ่งใช้คันไถนาใช้รถแทรกเตอร์ การใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การดำเนินธุรกิจแบบใช้เงินสด ทำให้หมู่บ้านต้องพึ่งพากับชุมชนเมืองมากขึ้น สำหรับความสัมพันธ์ทางสังคม ได้เปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบปฐมนิคมมาเป็นการผลิต ได้เปลี่ยนจากการเลี้ยงชีพมาผลิตเพื่อการค้า ลักษณะการทำงานแบบช่วยกันทำอย่างสนุกสนานเป็นแบบเอาจริงเอาจัง

Xie (2004) ได้ศึกษาวิจัยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ไหหลำ ประเทศจีน *Authenticating Cultural Tourism: Folk Villages in Hainan, China* ผลการวิจัย พบว่าการไปเที่ยวที่ไหหลำเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมประจำเผ่าที่สืบทอดต่อกันมา แม้ว่าวัฒนธรรมหลายอย่างค่อนข้างจะสมบูรณ์และสวยงาม มีเอกลักษณ์แต่นักลงทุนบางคนมีความคิดเห็นขัดแย้ง ก่อความตึงเครียดในกลุ่มนักลงทุน เนื่องจากรัฐบาลสนใจเรื่องเสรีภาพของประชาชนมากกว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ฝ่ายนักลงทุนเข้าใจในเจตนาของชนเผ่าผิดไปว่า พวกเขาต้องการงานและเงิน แต่พวกเขาต้องการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของพวกเขามากกว่า งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า

สิ่งที่คืออยู่แล้วไม่ควรจะไปให้ใครประเมินค่าเพื่อทำให้เกิดความสนใจ อีกทั้งเกาะไหหลำนี้ ควรยึดความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ของตนเองไว้ไม่ควรยึดมาตรฐานพื้นฐานการพัฒนา

Sabahat (2005) ได้ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของปาเกีสถาน และการพัฒนา ในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพอันยิ่งใหญ่สำหรับการท่องเที่ยว ในประเทศปาเกีสถานที่จะต้องพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าของประเทศ และการศึกษา ครั้งนี้ อ้างอิงแนวทางของ 3 ประเทศที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ผลการวิจัย กลยุทธ์ และนโยบายที่ใช้โดย อินเดีย อียิปต์ และ UAE พบว่า ผลิตภัณฑ์เสริมที่ใช้บริการ นักท่องเที่ยว และการบริการที่มีส่วนร่วมทำให้นักท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และศึกษาแนวทางการแก้ไขนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงให้ดียิ่งขึ้น

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางในการดำเนินการเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผสมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นต้น โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 2 แบบ คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 84)

1. การวิจัยสนาม (field research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยแบ่งเป็น

1.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) จากฝ่ายปกครอง และฝ่ายผู้ประกอบการ จำนวน 39 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1.1.1 นายอำเภอ	1 ท่าน
1.1.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	1 ท่าน
1.1.3 หัวหน้าสำนักงานท่องเที่ยวท้องถิ่น	1 ท่าน

1.1.4 กำนัน	1 ท่าน
1.1.5 ผู้ใหญ่บ้าน	3 ท่าน
1.1.6 ประธานชุมชน	2 ท่าน
1.1.7 ผู้นำชุมชน	15 ท่าน
1.1.8 ผู้ประกอบการ	5 ท่าน
1.1.9 นักท่องเที่ยว	10 ท่าน

1.2 การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น โดยทำการสำรวจจากประชากรเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้นในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหา ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุงให้ดียิ่งขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร (population) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 6,608 คน (จังหวัดพัทลุง, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง

โดยผู้วิจัยเลือกแบบสุ่มในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ คือ ทะเลน้อย อยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ได้อย่างมีหลักเกณฑ์จึงได้คำนวณตามหลักแผนแปรร่วมระหว่างขนาดกลุ่มตัวอย่างกับความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของ Yamane (อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, หน้า 127) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างไว้ที่ 5%

สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} n &= \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \\ N &= \text{จำนวนประชากรในตำบลทะเลน้อย จำนวน 4,898 คน} \\ e &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง} \\ &\quad \text{และค่าเฉลี่ยของประชากร} = 0.05 \text{ แทนค่าได้ ดังนี้} \\ &= \frac{6,608}{1 + (6,608)(0.05)} \end{aligned}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตรเท่ากับ 377 ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จึงใช้จำนวน 377 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขที่นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว และแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิสำเนา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยการแจกแจงความถี่และนำไปคำนวณร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรวัดลักษณะในตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเป็นมาตรการประเมินค่า (Likert scale) และสเกลการจัดประเภท (category scales) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541, หน้า 167) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้สึกของตนเองตามมาตราส่วน โดยเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสังคม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรวัดลักษณะในตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเป็นมาตรการประเมินค่า (Likert scale) และสเกลการจัดประเภท (category scales) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541, หน้า 167) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้สึกของตนเองตามมาตราส่วน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรวัดลักษณะในตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเป็นมาตรการประเมินค่า (Likert scale) และสเกลการจัดประเภท (category scales) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541, หน้า 167) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้สึกของตนเองตามมาตราส่วน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสเกลการจัดประเภท (selected category scale) โดยให้ค่าคะแนน หรือ Rating Scale ซึ่งเป็นประเภทอันตรภาคชั้น ตามแนวคิดของลิเคิร์ต โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

เกณฑ์การประเมินค่าคะแนน วัดข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นการวัดข้อมูล
ประเภทอันตรภาคชั้น (interval scale) ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41-4.20	เห็นด้วยมาก
2.61-3.40	เห็นด้วยปานกลาง
1.81-2.60	เห็นด้วยน้อย
1.00-1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล
ปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน
จังหวัดพัทลุง นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหา
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of Item-Objective Congruence--IOC) ของข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์หรือนิยามคำศัพท์ ซึ่งมีการให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
หรือนิยามคำศัพท์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
หรือนิยามคำศัพท์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
หรือนิยามคำศัพท์

นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามคำศัพท์ โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยการแปลความหมาย ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.5$ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนิยามคำศัพท์ที่จะวัด

ถ้า $IOC < 0.5$ แสดงว่า ข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนิยามคำศัพท์ที่จะวัด

นำผลคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาพิจารณาแต่ละข้อแล้วนำคะแนนไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ส่วนข้อที่มีค่าต่ำกว่า 0.5 พิจารณาตัดออกหากวัดได้ไม่ครอบคลุมตัวแปรและปรับแก้ตามผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (try-out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุงที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1970, p. 161) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อคำถามหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's coefficient of alpha) มีค่าเท่ากับ 0.87 ก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษานโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามทั่วไป
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้เกิดความคลอบคลุมเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามมีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสถานการณ์อีกส่วนนั้นเป็นแบบสอบถาม จำนวน 377 ฉบับ เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 8 กลุ่ม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 2 คือ หัวหน้าสำนักงานท่องเที่ยวท้องถิ่น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 3 คือ กำนัน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 5 คือ ประธานชุมชน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 6 คือ ผู้นำชุมชน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 7 คือ ผู้ประกอบการ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 8 คือ นักท่องเที่ยว

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวผู้วิจัยนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะการวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำที่เป็นทางการและฝ่ายผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่อยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัย

ต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ผู้วิจัยได้เตรียมอุปกรณ์สำหรับการบันทึกเสียงการถ่ายภาพและกระดาศสำหรับจดบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยเลือกแบบสัมภาษณ์ในเชิงนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คนในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างละเอียด

ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง จะทำการสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คนในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยได้กำหนดคำถามไว้อย่างครอบคลุมโดยรวมคำถามเป็นลักษณะปลายปิด และมีปลายเปิด 1 ข้อ โดยกลุ่มที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1) นายอำเภอ	1 ท่าน
2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	1 ท่าน
3) หัวหน้าสำนักงานท่องเที่ยวท้องถิ่น	1 ท่าน
4) กำนัน	1 ท่าน
5) ผู้ใหญ่บ้าน	3 ท่าน
6) ประธานชุมชน	2 ท่าน
7) ผู้นำชุมชน	15 ท่าน
8) ผู้ประกอบการ	5 ท่าน
9) นักท่องเที่ยว	10 ท่าน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง” การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางในการดำเนินการเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผสมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นต้น โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การวิจัยสนาม (field research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยแบ่งเป็น

1.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) จากฝ่ายปกครอง และฝ่ายผู้ประกอบการต่าง ๆ

1.2 การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น โดยทำการสำรวจจากประชากร เกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้นในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหา ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุงให้ดียิ่งขึ้น

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

% แทน การหาค่าร้อยละของข้อมูล

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 377 คน
  2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกไปกลับคืนมาจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่แจกแบบสอบถาม ใช้เวลาในการแจกแบบสอบถาม และรับกลับคืนมาประมาณ 1 สัปดาห์ ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ปรากฏว่า ได้แจกแบบสอบถามและขอรับกลับคืนมา และรวบรวมเป็นจำนวน 377 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
  3. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถามที่วัดระดับนโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่ได้กล่าวไว้แล้วในระเบียบวิธีวิจัย
- ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิจัยโดยนำเสนอ เป็นการนำเสนอผลการตอบแบบสอบถามนโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน
- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังทั่วไป โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
  - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสังคม โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสิ่งแวดล้อม โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อนโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพภูมิหลังทั่วไป

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพภูมิหลังทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิลำเนา เป็นลักษณะคำถามให้เลือกตอบ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ข้อมูลสภาพภูมิหลังทั่วไป

สภาพภูมิหลังทั่วไป	ความถี่ (คน)	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	151	40.10
หญิง	226	59.90
รวม	377	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	21	5.60
26-35 ปี	28	7.40
36-40 ปี	74	19.60
41-50 ปี	94	24.90
51 ปีขึ้นไป	160	42.40
รวม	377	100.00
3. อาชีพ		
รับราชการ	53	14.10
รัฐวิสาหกิจ/เอกชน	10	2.70
ค้าขาย	254	67.40
เกษตร	20	5.30
รับจ้าง	40	10.60
รวม	377	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

สภาพภูมิหลังทั่วไป	ความถี่ (คน)	ค่าร้อยละ
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	59	15.60
10,001-15,000 บาท	202	53.60
15,001-20,000 บาท	81	21.50
20,001-25,000 บาท	15	4.00
25,001-30,000 บาท	15	4.00
มากกว่า 30,001 บาท	5	1.30
รวม	377	100.00
5. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า	227	60.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	53	14.10
ปวช./ปวส.	22	5.80
อนุปริญญา	12	3.20
ปริญญาตรี	53	14.10
ปริญญาโท/หรือสูงกว่า	10	2.70
รวม	377	100.00
6. ภูมิลำเนาเดิม		
เป็นคนตำบลทะเลน้อยตั้งแต่กำเนิด	347	92.00
เพิ่งย้ายเข้ามา/มาประกอบอาชีพ	30	8.00
รวม	377	100.00

จากตาราง 1 สามารถอธิบายข้อมูลสภาพภูมิหลังทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 รองลงมาเพศชาย จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 40.10 ตามลำดับ

2. อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 42.40 รองลงมาอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 รองลงมาอายุระหว่าง 36-40 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 รองลงมาอายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 และต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 ตามลำดับ

3. อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 รองลงมาอาชีพรับราชการ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 รองลงมาอาชีพรับจ้าง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.60 รองลงมาอาชีพเกษตรกร จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 รองลงมาอาชีพรัฐวิสาหกิจ/เอกชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ตามลำดับ

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 53.60 รองลงมารายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 รองลงมารายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 รองลงมารายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 รองลงมารายได้มากกว่า 30,001 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ

5. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีมัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 60.20 รองลงมาระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 และระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 รองลงมาระดับการศึกษา ปวช./ปวส. จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 รองลงมาระดับการศึกษานุปริญญา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมาระดับการศึกษาปริญญาโท/หรือสูงกว่า จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ตามลำดับ

6. ภูมิลำเนาเดิม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคนตำบลทะเลน้อย ตั้งแต่กำเนิด จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 และเพ็ญย้ายมา/มาประกอบอาชีพ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการส่งเสริม การท่องเที่ยวของรัฐ

แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ
ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (ดูตาราง 2-5)

ตาราง 2

ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐโดยรวม

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ	ระดับความคิดเห็น ($n = 377$)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.26	.468	มากที่สุด
2. ด้านสังคม	4.32	.373	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.16	.433	มาก
รวม	4.25	.352	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐโดยรวม
มากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.25 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคมที่ค่าเฉลี่ย 4.32
รองลงมาด้านเศรษฐกิจที่ค่าเฉลี่ย 4.26 และด้านสิ่งแวดล้อมที่ค่าเฉลี่ย 4.16 ตามลำดับ
สามารถแยกแยะรายด้าน

ตาราง 3

ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น (n = 377)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. ตำบลทะเลน้อยส่งเสริมให้มีสินค้า ที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย	4.53	.554	มากที่สุด
2. ตำบลทะเลน้อยมีรูปแบบและ ความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก	4.34	.603	มากที่สุด
3. สินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	4.35	.803	มากที่สุด
4. กิจกรรมในชุมชน ช่วยส่งเสริมสินค้า OTOP ในท้องถิ่นและดึงดูด นักท่องเที่ยว ของตำบลทะเลน้อย	4.20	.803	มาก
5. มีการจัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยวของตำบล ทะเลน้อย	4.13	.662	มาก
6. มีจำนวนตำรวจ และอาสาสมัคร ความปลอดภัยตามแหล่งท่องเที่ยว อย่างเพียงพอ	4.00	.845	มาก
รวม	4.26	.468	มากที่สุด

จากตาราง 3 แสดงระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจโดยรวมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.26 พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อตำบลทะเลน้อยส่งเสริมให้มีสินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย ที่ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมาหัวข้อสินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ค่าเฉลี่ย 4.35 รองลงมาหัวข้อตำบลทะเลน้อยมีรูปแบบและความน่าสนใจของ

สินค้าที่ระลึกที่ค่าเฉลี่ย 4.34 รองลงมาหิ้วซื้อกิจกรรมในชุมชน ช่วยส่งเสริมสินค้า OTOP ในท้องถิ่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อยที่ค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาหิ้วซื้อมีการจัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกใน แหล่งท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อยที่ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมาหิ้วซื้อมีจำนวนตำรวจ และอาสาสมัครความปลอดภัยตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอที่ค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

ตาราง 4

ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสังคม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น (n = 377)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. สังคมในปัจจุบันยังมีความสัมพันธ์ที่ เกื้อหนุนสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้มากน้อย เพียงใด	4.50	.551	มากที่สุด
2. การพึ่งพาอาศัยเกี่ยวข้องกันนั้นทำให้สังคม ดำเนินไปอย่างปกติสุขเกิดความสมดุลขึ้น ในสังคมเพียงใด	4.18	.631	มาก
3. เราสามารถปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน วิธีประชา จารีต และกฎหมายที่รัฐได้ กำหนด	4.27	.701	มากที่สุด
4. ท่านจะเห็นได้ว่า สังคมที่เจริญหรือแข็งแรง มักขึ้นอยู่กับกลุ่มคน สถานภาพ รวมถึง กฎเกณฑ์ที่สร้างความสัมพันธ์ในสังคม	4.34	.675	มากที่สุด
5. ประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมานั้นมีความ- หวงแหนหรืออนุรักษ์	4.24	.657	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น (n = 377)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
6. จารีตประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความรู้สึกทางศีลธรรมเป็นแบบแผน			
ความประพฤติในสังคมเพียงใด	4.22	.678	มากที่สุด
7. ขนบประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันมายังคง ยึดถือปฏิบัติ	4.31	.796	มากที่สุด
8. ธรรมเนียมประเพณีเป็นกริยามารยาท ที่นิยมในสังคม อาทิ การไหว้	4.41	.698	มากที่สุด
9. สิ่งแวดล้อมในอดีตกับปัจจุบันมีการ- เปลี่ยนแปลงมาน้อยเพียงใด	4.29	.694	มากที่สุด
10. มนุษย์เป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยตรง	4.44	.646	มากที่สุด
รวม	4.32	.373	มากที่สุด

จากตาราง 4 แสดงระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลด้านสังคมโดยรวมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.32 พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อสังคมในปัจจุบันยังมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้มาน้อยเพียงใด ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาหัวข้อมนุษย์เป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยตรงที่ค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมาหัวข้อ ธรรมเนียมประเพณีเป็นกริยามารยาทที่นิยมในสังคม อาทิ การไหว้ที่ค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมาหัวข้อท่านจะเห็นได้ว่า สังคมที่เจริญหรือแข็งแรงมากขึ้นอยู่กับกลุ่มคน สถานภาพ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่สร้างความสัมพันธ์ในสังคมที่ค่าเฉลี่ย 4.34 รองลงมาหัวข้อขนบประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันมา ยังคงยึดถือปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 4.31 รองลงมาหัวข้อสิ่งแวดล้อมในอดีตกับปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมาน้อยเพียงใดที่ค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมาหัวข้อเราสามารถปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน วิถีประชา จารีต และกฎหมายที่รัฐได้กำหนดที่ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาหัวข้อประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมา

นั้นมีความหวงแหนหรืออนุรักษ์ที่ค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาหัวข้อจริตประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึทางศีลธรรมเป็นแบบแผนความประพฤติในสังคมเพียงใดที่ค่าเฉลี่ย 4.22 รองลงมาหัวข้อการพึ่งพาอาศัยเกี่ยวข้องกันนั้นทำให้สังคมดำเนินไปอย่างปกติสุขเกิดความสมดุลขึ้นในสังคมเพียงใดที่ค่าเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ

ตาราง 5

ระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น (n = 377)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. การปรับปรุงพัฒนาตำบลทะเลน้อยให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น	4.23	.727	มากที่สุด
2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น	4.24	.643	มากที่สุด
3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตำบล ทะเลน้อยให้คงอยู่	4.15	.722	มาก
4. มีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในตำบลทะเลน้อย	3.96	.806	มาก
5. การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับ คนในชุมชนตำบลทะเลน้อยเกี่ยวกับ การจัดการสิ่งแวดล้อม	4.27	.717	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น ($n = 377$)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
6. มีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย เช่น การพัฒนากระแสน้ำธรรมชาติและ สิ่งอำนวยความสะดวก	4.14	.715	มาก
7. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย	4.15	.657	มาก
8. มีการฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่ เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอ	4.16	.791	มาก
รวม	4.16	.433	มาก

จากตาราง 5 แสดงระดับความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.16 พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อ การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนตำบลทะเลน้อยเกี่ยวกับการจัดการ- สิ่งแวดล้อมที่ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาหัวข้อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นที่ค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาหัวข้อการปรับปรุงพัฒนา ตำบลทะเลน้อยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นที่ค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาหัวข้อมีการฟื้นฟู สภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอที่ค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมา หัวข้อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตำบล ทะเลน้อยให้คงอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 4.15 และหัวข้อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อยที่ค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมาหัวข้อมีการพัฒนาทางกายภาพของ แหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวย- ความสะดวกที่ค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมาหัวข้อมีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการ- จัดการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อยที่ค่าเฉลี่ย 3.96 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

สิ่งจูงใจในการกำหนดนโยบายที่ตำบลได้ทำการวางแผนเพื่อพัฒนา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าสำนักงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอื่น มีประเด็นน่าสนใจที่ท่านได้นำเสนอสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ประเด็นในการจัดตั้งองค์กร

ในการดำเนินงานขององค์กรใด ๆ ก็ตามย่อมต้องมีสิ่งจูงใจ การกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินการรวมทั้งแผนงานที่จะปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรนั้น ๆ แม้แต่รัฐบาลเองก่อนที่จะเข้ามาบริหารงานประเทศยังต้องมีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เพื่อเป็นการแจ้งให้รัฐสภารับว่า รัฐบาลชุดนี้มีทิศทางหรือเป้าหมายในการบริหารงานของประเทศอย่างไร และก่อนสิ้นงบประมาณประจำปีในวันที่ 30 กันยายนของทุกปีรัฐบาลจะต้องเสนอร่าง พ.ร.บ. งบประมาณประจำปีให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติ พ.ร.บ. งบประมาณประจำปี คือ สิ่งที่จะบอกให้ประชาชนทราบว่าในนี้หนักรัฐบาลจะจัดทำอะไรบ้างและใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใด

2. ประเด็นสาธารณประโยชน์ต่อชุมชน

ในการกำหนดนโยบายทุกครั้ง สิ่งที่ต้องคำนึงชุมชนในท้องถิ่นตำบลทะเลน้อยได้รับประโยชน์สูงสุด และการกำหนดนโยบายดังกล่าวต้องไม่ขัดแย้งกับชุมชน เช่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านมลภาวะ

3. ประเด็นด้านสังคมในชุมชน

ในการกำหนดนโยบายทุกครั้ง สิ่งที่ต้องคำนึงในชุมชนตำบลทะเลน้อย คือ การกินดีอยู่ดีของประชาชน ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ช่วยเรื่องการสร้างอาชีพให้ประชาชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก ส่งผลให้เพิ่มการท่องเที่ยวมากขึ้น พัฒนาให้สภาพแวดล้อม ทั้งสถานที่ และแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้ดีขึ้น สะอาดมากยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมดียิ่งขึ้น

4. ประเด็นความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

ในการกำหนดนโยบายองค์กรนั้นบริหารองค์กรต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความเป็นจริงขององค์กรและสังคมเป็นสำคัญ ความเป็นจริงขององค์กรหมายถึง สถานะทางการเงินขององค์กรความรู้และความสามารถของบุคลากรในองค์กร สภาพสังคมในปัจจุบัน เช่น ขณะนี้สังคมของประเทศเป็นระบอบประชาธิปไตยการกำหนดนโยบายก็ต้องให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ไม่ใช่กำหนดนโยบายเสมือนกับองค์กรอยู่ในสมัยที่ประเทศเป็นเผด็จการ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งของการกำหนดนโยบาย เช่น การกำหนดนโยบายในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กร

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ สามารถนำไปสู่ข้อสรุปว่า ในการกำหนดนโยบายในปัจจุบันนี้ ผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่ประชาชนจะได้รับอย่างสูงสุด และสามารถน่านโยบายที่กำหนดขึ้นดังกล่าว ต้องปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารองค์กรต้องกำหนดนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงไม่ใช่ชนโยบายที่เกิดจากความต้องของสมาชิกและผู้บริหารองค์กรอย่างไม่มีขอบเขตไม่จำกัด หรือเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินความสามารถของบุคลากรในองค์กรจะกระทำได้ ดังนั้น จึงต้องมีการทำประชาคมภายในชุมชนเพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน

โครงสร้างของสังคมกับการใช้ชีวิตของประชาชน โครงสร้างที่เปลี่ยนไปที่เกิด

ความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอดีตกับปัจจุบันเป็นอย่างไร

ข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ประเด็นด้านขนาดของสังคม

สังคมมนุษย์แม้ว่าจะมีขนาดของสังคมหรือลักษณะเฉพาะของสังคมแตกต่างกัน แต่เมื่อกล่าวถึงโครงสร้างทางสังคมโดยทั่วไปหรือโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมเบื้องต้นแล้ว ทุกสังคมต่างมีองค์ประกอบสำคัญอยู่บนพื้นฐานสองประการที่สำคัญ คือ กลุ่มสังคมและสถาบันทางสังคมซึ่งแตกต่างกัน

2. ประเด็นด้านเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญ คือ ครอบครัวยุคใหม่เป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกในครอบครัวยุคใหม่เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัว ต่อความพอเพียง และต่อความสามารถในการพึ่งตนเอง ตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนเป็นตัวของตัวเอง มีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตัวเองได้ พัฒนาเคียงคู่ไปกับการพัฒนาการของระบบทุนนิยม

3. ประเด็นด้านโครงสร้าง

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างทางสังคมเช่นเดียวกับโครงสร้างทางสังคมทั่วไปในเรื่องของกลุ่มสังคมและสถาบันสังคม การที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ทั้งที่เป็น การเปลี่ยนแปลงแบบไม่มีแบบแผนและมีแบบแผนก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะชนบท จัดว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย เพราะเท่ากับเป็นโครงสร้างของสังคมไทยทั้งหมด สังคมชนบท ได้แก่ การรวมกลุ่มแบบอุปถัมภ์ของกลุ่มปฐมนิคม มีการติดต่อกันแบบตัวถึงตัว สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมซึ่งคล้ายคลึงกัน ทำให้สถานภาพและบทบาทของคนในสังคมชนบทไม่แตกต่างกันมาก มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น สมาชิกของสังคมทำหน้าที่สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างราบรื่น และมีค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคมของชนบทหรือที่เราเรียกกันว่าจารีตนั้นเอง

ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปและวิเคราะห์ได้ว่า โครงสร้างของสังคมกับการใช้ชีวิตของประชาชนมีความยืดหยุ่น โครงสร้างของสังคมในการใช้ชีวิตย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ยังคงไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น แต่ละชุมชน พึงรักษาไว้ โครงสร้างที่เปลี่ยนไปที่เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอดีตกับปัจจุบัน กล่าวคือ โครงสร้างที่เปลี่ยนจากอดีตกับปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป แต่สามารถนำโครงสร้างอดีตมาปรับใช้ในปัจจุบัน เพื่อให้ชุมชนมีความก้าวหน้าเจริญขึ้น แต่ยังคงไม่ทิ้งโครงสร้างในอดีตทั้งหมด

**รัฐควรมีบทบาทในการรับมืออย่างไรบ้างกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ-
นักท่องเที่ยว หรือประชาชนในท้องถิ่น ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม**

ข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ควรมีบทบาทในการรับมือกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรกำหนดเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย
2. ควรเน้นเป้าหมายรายได้และนักท่องเที่ยวคุณภาพ คือ นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวสอดคล้องกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของพื้นที่ ไม่สร้างผลกระทบทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศได้มากขึ้น
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ไม่สร้างความเสื่อมโทรมให้สิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางการดูแลควบคุมผลกระทบดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น กำหนดให้ต้องมีการศึกษาข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ เปราะบางทางนิเวศ รวมถึงการกำหนดมาตรการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวและบทลงโทษ
4. ควรปรับปรุงองค์ประกอบของ ท.ท.ช. ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น โดยพิจารณาลดจำนวนกรรมการลงเพื่อให้มีความคล่องตัวและเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นทางการในการเสนอความเห็นต่อ ท.ท.ช.
5. ควรกำหนดนโยบาย ทิศทาง และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้มีความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
6. ควรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ โดยมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
7. ควรสนับสนุนอัตลักษณ์ของพื้นที่ให้โดดเด่นมากขึ้น โดยรัฐควรลงทุนด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาในการนำอัตลักษณ์และวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่
8. ควรศึกษา จัดทำ และเผยแพร่ ปุ่มประวัติ ตำนาน หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมากขึ้น และเชื่อมโยงเรื่องราวระหว่างพื้นที่ให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า รัฐ ควรมีนโยบายปลูกฝังการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับประชาชน ควรจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการปฏิบัติตัวเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว เช่น มีคู่มือที่เล่าประวัติย่อของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวก่อนหรือระหว่างการเดินทางไปถึงตลอดจนลักษณะที่สำคัญของพื้นที่นั้น ๆ หรืออาจจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

การกำหนดนโยบายสาธารณะจะช่วยในเรื่องของการบริหารงานอย่างไร ทั้งนี้ สามารถใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วมด้วยได้หรือไม่? และไปปรับใช้อย่างไร

ข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้ (สฤณี แสงอรุณ, ม.ป.ป.)

1. สามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่เขตตำบลทะเลน้อย เนื่องจากเป็นการศึกษาวิจัยโดยการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนในเขตชุมชนตำบลทะเลน้อย (วินัย ผู้นำพล, 2530)
3. สามารถนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร นับเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้ตำบลทะเลน้อยมีประสิทธิภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว

จากข้อมูลดังกล่าวบ่งชี้อย่างชัดเจนว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะสามารถช่วยในเรื่องการมีส่วนร่วมด้านแผนงาน ความคิด การทำงานการมีจิตใจ จิตสำนึกในการทำงาน ให้บรรลุอย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผล การให้โอกาสกลุ่มทุกคนขึ้น ตอบสนองแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีจริยธรรม ศีลธรรม ต้องมีความโปร่งใส สามารถใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วมได้ และนำมาปรับใช้ ดังนี้ การให้ข้อมูลตรงไปตรงมา ชัดเจน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การวางแผนร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายด้วยกัน ต้องโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความเที่ยงธรรม สุจริต

ปกติก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบายใดนโยบายหนึ่ง ซึ่งนั่นต้องมาจากปัญหาหรือเพื่อรองรับ และจากที่ได้วางแผนพัฒนาได้มีการศึกษาก่อนหรือไม่ว่าปัญหาเกิดจากอะไร เกิดอุปสรรคในด้านใดบ้าง มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไรและส่งผลกระทบหรือไม่

ข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ประเด็นการสำรวจข้อมูล

1. การสำรวจข้อมูลขององค์กร ก่อนการกำหนดนโยบายขององค์กรผู้บริหาร องค์กรต้องศึกษาและสำรวจข้อมูลในด้านต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของสมาชิกในองค์กรก่อนดังนี้ คือ

1.1 การร่วมกันสำรวจปัญหาต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย ในการแก้ไขปัญหา

1.2 สำรวจความต้องการของสมาชิกในองค์กรว่าสมาชิกมีความต้องการอย่างไรบ้าง อะไรเป็นความต้องการหลักอะไรเป็นความต้องการรอง

1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของสมาชิกในองค์กร

1.4 ศึกษาแนวทางในความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ขององค์กรและการดำเนินการตามความต้องการของสมาชิกในองค์กร

1.5 จัดลำดับความสำคัญในการสามารถแก้ไขปัญหา และความสามารถ ในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกและนำไปกำหนดเป็นนโยบายขององค์กร

1.6 กำหนดความต้องการในการพัฒนาองค์กรของผู้บริหารองค์กร และจัดลำดับความสำคัญความต้องการดังกล่าวเพื่อเลือกไปเป็นนโยบายขององค์กร (กำหนดในสิ่งที่ผู้บริหารองค์กรอยากทำ)

2. ประเด็นปัญหาของชุมชน

เข้าถึงกับปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนและประชาชนเป็นหลัก ผู้บริหารต้องยึดหลักการบริหาร โดยคำนึงถึงความโปร่งใส เป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้ และต้องร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนกับเทศบาลต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

จากข้อมูลและผลการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ได้นำไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญที่สอดคล้องกันว่า การกำหนดนโยบายใด ๆ ต้องมีการศึกษาทั้งด้านบวกและด้านลบ จะส่งผลกระทบอย่างไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร ทำได้หรือไม่ โดยต้องหาข้อมูลอย่างรัดกุม รอบคอบในทุก ๆ ด้าน และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล และเลือกเอาข้อดีที่สุด ส่งผลเสียน้อยที่สุด มาจากนโยบายเพื่อใช้นโยบายที่กำหนดขึ้นสร้างเพิ่ม และพัฒนาให้มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษานโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุงให้ดียิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

1. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
  - 1.1 ข้อมูลสภาพภูมิหลังทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า เป็นคนตำบลทะเลน้อยตั้งแต่กำเนิด
  - 1.2 ความคิดเห็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐโดยรวมมากที่สุด พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม รองลงมาด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ สามารถแยกรายด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจโดยรวมมากที่สุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อตำบลทะเลน้อยส่งเสริมให้มีสินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย รองลงมา หัวข้อสินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ รองลงมา หัวข้อตำบลทะเลน้อยมีรูปแบบและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก รองลงมา หัวข้อกิจกรรมในชุมชน ช่วยส่งเสริมสินค้า OTOP ในท้องถิ่นและดึงดูดนักท่องเที่ยว ของตำบลทะเลน้อย รองลงมา หัวข้อมีการจัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกใน แหล่งท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อย รองลงมา หัวข้อมีจำนวนตำรวจ และอาสาสมัคร ความปลอดภัยตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอตามลำดับ

1.2.2 ด้านสังคมโดยรวมมากที่สุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อสังคมในปัจจุบันยังมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้มากน้อย เพียงใด รองลงมา หัวข้อมนุษย์เป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยตรง รองลงมา หัวข้อธรรมเนียมประเพณีเป็นกิจกรรมรยาที่นิยมในสังคม อาทิ การไหว้ที่รองลงมา หัวข้อท่านจะ เห็นได้ว่า สังคมที่เจริญหรือแข็งแรงมักขึ้นอยู่กับกลุ่มคน สถานภาพ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่ สร้างความสัมพันธ์ในสังคม รองลงมา หัวข้อชนบประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันมา ยังคงยึดถือ ปฏิบัติ รองลงมา หัวข้อสิ่งแวดล้อมในอดีตกับปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด รองลงมา หัวข้อเราสามารถปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน วิถีประชา จารีต และกฎหมายที่ รัฐได้กำหนด รองลงมา หัวข้อประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมานั้น มีความหวงแหนหรืออนุรักษ์ รองลงมา หัวข้อจารีตประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางศีลธรรมเป็นแบบแผน ความประพฤติในสังคมเพียงใด รองลงมา หัวข้อการพึ่งพาอาศัยเกี่ยวข้องกันนั้น ทำให้ สังคมดำเนินไปอย่างปกติสุขเกิดความสมดุลขึ้นในสังคมเพียงใด ตามลำดับ

1.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมมากที่สุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนตำบลทะเลน้อยเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม รองลงมา หัวข้อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะทำให้ชุมชน มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รองลงมา หัวข้อการปรับปรุงพัฒนาตำบลทะเลน้อยให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น รองลงมา หัวข้อมีการฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอ รองลงมา หัวข้อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตำบลทะเลน้อยให้คงอยู่ และหัวข้อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์

และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย รองลงมาหัวข้อมีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมาหัวข้อมีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยจากแบบสัมภาษณ์

1. สิ่งจูงใจในการกำหนดนโยบายที่ตำบลได้ทำการวางแผนเพื่อพัฒนา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ดังนี้

- 1.1 ประเด็นในการจัดตั้งองค์กร
- 1.2 ประเด็นสาธารณประโยชน์ต่อชุมชน
- 1.3 ประเด็นด้านสังคมในชุมชน
- 1.4 ประเด็นความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

ในการกำหนดนโยบายในปัจจุบันนี้ ผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่ประชาชนจะได้รับอย่างสูงสุด และสามารถนำนโยบายที่กำหนดขึ้นดังกล่าวต้องปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารองค์กรต้องกำหนดนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงไม่ใช่ นโยบายที่เกิดจากความต้องการของสมาชิกและผู้บริหารองค์กรอย่างไม่มีขอบเขต ไม่จำกัด หรือเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินความสามารถของบุคลากรในองค์กรจะกระทำได้นั้น จึงต้องมีการทำประชาคมภายในชุมชนเพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน

2. โครงสร้างของสังคมกับการใช้ชีวิตของประชาชน โครงสร้างที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอดีตกับปัจจุบัน ดังนี้

- 2.1 ประเด็นด้านขนาดของสังคม
- 2.2 ประเด็นด้านเศรษฐกิจชุมชน
- 2.3 ประเด็นด้านโครงสร้าง

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างทางสังคมเช่นเดียวกับโครงสร้างทางสังคมทั่วไปในเรื่องของกลุ่มสังคมและสถาบันสังคม การที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบไม่มีแบบแผนและมีแบบแผนก่อให้เกิดทั้งผลดี

และผลเสียขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะชนบท จัดว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย เพราะเท่ากับเป็นโครงสร้างของสังคมไทยทั้งหมด สังคมชนบท ได้แก่ การรวมกลุ่มแบบอุปถัมภ์ของกลุ่มปฐมนิคม มีการติดต่อกันแบบตัวถึงตัว สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมซึ่งคล้ายคลึงกัน ทำให้สถานภาพและบทบาทของคนในสังคมชนบทไม่แตกต่างกันมาก มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น สมาชิกของสังคมทำหน้าที่สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างราบรื่น และมีค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคมของชนบทหรือที่เราเรียกกันว่า จารีต นั้นเอง โครงสร้างของสังคมกับการใช้ชีวิตของประชาชน โครงสร้างของสังคมในการใช้ชีวิตย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ยังคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่แต่ละท้องถิ่น แต่ละชุมชนพึงรักษาไว้ โครงสร้างที่เปลี่ยนไปที่เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอดีตกับปัจจุบัน กล่าวคือ โครงสร้างที่เปลี่ยนจากอดีตกับปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป แต่สามารถนำโครงสร้างอดีตมาปรับใช้ในปัจจุบัน เพื่อให้ชุมชนมีความก้าวหน้าเจริญขึ้น แต่ยังคงไม่ทิ้งโครงสร้างในอดีตทั้งหมด

3. รัฐควรมีบทบาทในการรับมืออย่างไรบ้างกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว หรือประชาชนในท้องถิ่นที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนี้

3.1 ควรมีบทบาทในการรับมือกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรกำหนดเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วย

3.2 ควรเน้นเป้าหมายรายได้และนักท่องเที่ยวคุณภาพ คือ นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวสอดคล้องกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของพื้นที่ ไม่สร้างผลกระทบทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศได้มากขึ้น

3.3 ควรจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ไม่สร้างความเสื่อมโทรมให้สิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางการดูแลควบคุมผลกระทบดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น กำหนดให้ต้องมีการศึกษาข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่เปราะบางทางนิเวศ รวมถึงการกำหนดมาตรการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวและบทลงโทษ

3.4 ควรปรับปรุงองค์ประกอบของ ท.ท.ช. ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น โดยพิจารณา ลดจำนวนกรรมการลงเพื่อให้มีความคล่องตัวและเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นทางการในการเสนอความเห็นต่อ ท.ท.ช.

3.5 ควรกำหนดนโยบาย ทิศทาง และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้มีความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

3.6 ควรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ โดยมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.7 ควรสนับสนุนอัตลักษณ์ของพื้นที่ให้โดดเด่นมากขึ้น โดยรัฐควรลงทุน ด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาในการนำอัตลักษณ์และวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนา- การท่องเที่ยวของพื้นที่

3.8 ควรศึกษา จัดทำ และเผยแพร่ ภูมิประวัติ ตำนาน หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ ของ แหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมากขึ้น และเชื่อมโยงเรื่องราวระหว่างพื้นที่ให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่

รัฐควรมีนโยบายปลูกฝังการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับประชาชน ควรจัดเตรียม ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การปฏิบัติตัวเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์เล่า ประวัติย่อของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวก่อนหรือระหว่างการเดินทางไปถึงตลอดจน ลักษณะที่สำคัญของพื้นที่นั้น ๆ หรืออาจจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

4. การกำหนดนโยบายสาธารณะจะช่วยในเรื่องของการบริหารงานอย่างไร ทั้งนี้ สามารถใช้หลักการมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วมด้วยได้หรือไม่? และ ไปปรับใช้ ดังนี้

4.1 สามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดย กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในพื้นที่เขตตำบลทะเลน้อย เนื่องจากเป็นการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนในเขตชุมชนตำบลทะเลน้อย

4.3 สามารถนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร นับเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้ตำบลทะเลน้อยมีประสิทธิภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว

การกำหนดนโยบายสาธารณะสามารถช่วยในเรื่องการมีส่วนร่วมด้านแผนงาน ความคิด การทำงานการมีจิตใจ จิตสำนึก ในการทำงานให้บรรลุอย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผล การให้โอกาสกลุ่มทุกชนชั้น ตอบสนองแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีจริยธรรม ศีลธรรม ต้องมีความโปร่งใส สามารถใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วมได้ และนำมาปรับใช้ ดังนี้ การให้ข้อมูลตรงไปตรงมา ชัดเจน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การวางแผนร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายด้วยกัน ต้องโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความเที่ยงธรรม สุจริต

5. ปกติก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบายใดนโยบายหนึ่ง ซึ่งนั่นต้องมาจากปัญหาหรือเพื่อรองรับ และจากที่ได้วางแผนพัฒนาได้มีการศึกษาก่อนหรือไม่ว่าปัญหาเกิดจากอะไร เกิดอุปสรรคในด้านใดบ้าง มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไรและส่งผลกระทบหรือไม่ ดังนี้

5.1 ประเด็นการสำรวจข้อมูล

5.2 ประเด็นปัญหาของชุมชน

การกำหนดนโยบายใด ๆ ต้องมีการศึกษาทั้งด้านดีและด้านไม่ดี จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร และแนวทางการแก้ไขทำได้อย่างไร โดยต้องหาข้อมูลอย่างรัดกุม รอบคอบในทุก ๆ ด้าน และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล และเลือกเอาข้อดีที่สุด ส่งผลเสียน้อยที่สุด มาจากนโยบายเพื่อใช้นโยบายที่กำหนดขึ้นสร้างและเพิ่มการพัฒนาให้มากที่สุด

**ปัญหา อุปสรรค และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมจาก
นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน
จังหวัดพัทลุง**

ปัญหาหลักของชุมชน คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน
แห่งนี้ คือ ชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการป่าชุมชน จึงน่าจะ
เป็นสาเหตุสำคัญทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังนั้น ชุมชนต้องการ
ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม
โดยการจัดประชุมราษฎรทุกหมู่บ้าน เพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษา แนะนำ
ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และร่วมดูแล รักษาป่าชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนรวมของท้องถิ่น
นอกจากนี้ ยังมีความต้องการศึกษาดูงานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จาก
ชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าชุมชนสามารถเรียนรู้จากสถานที่และ
ประสบการณ์จริงเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาป่าชุมชนของตนเองได้ จึงน่าจะ
เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนี้ให้ประสบ
ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน
ท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ได้สนับสนุน ส่งเสริม
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการ-
ท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย
กลยุทธ์ภายใต้ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว-
ไทยในระดับมหภาค (2) การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุทยานการท่องเที่ยว-
ไทย (3) การวิจัยเพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวของ

ไทย (4) การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวของไทย และด้านเศรษฐกิจโดยรวมมากที่สุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หัวข้อตำบลทะเลน้อย ส่งเสริมให้มีสินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย รองลงมาหัวข้อสินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ รองลงมาหัวข้อตำบลทะเลน้อย มีรูปแบบและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก รองลงมาหัวข้อกิจกรรมในชุมชน ช่วยส่งเสริมสินค้า OTOP ในท้องถิ่นและดึงดูด นักท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อย รองลงมาหัวข้อมีการจัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อย รองลงมาหัวข้อ มีจำนวนตำรวจ และอาสาสมัครความปลอดภัยตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

มีความสอดคล้องกับ ผลการวิจัยหลายชิ้น เช่น อมรา จำรูญศิริ (2550) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอรือเรื่อ จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า หลังจากที่ถูกเรือได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ มีอาชีพเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงการผลิต จากการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการผลิตเพื่อการขายการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม พบว่า การปกครองมีระเบียบแบบแผน ระบบครอบครัวเครือญาติเปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยวนิยมแยกครอบครัวออกมาประกอบอาชีพส่วนตัว การพึ่งพาอาศัยน้อยลงเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น ระบบสาธารณสุขปโภคได้รับการพัฒนาความสะดวกสบายการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อบางอย่าง ยังคงมีอยู่แต่องค์ประกอบบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไป

ในงานวิจัยนี้มีข้อค้นพบสำคัญ คือ รัฐควรมีบทบาทในการรับมืออย่างไรบ้างกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว หรือประชาชนในท้องถิ่นที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ควรมีบทบาทในการรับมือกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรกำหนดเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวโดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วย ควรเน้นเป้าหมายรายได้และนักท่องเที่ยวคุณภาพ คือ นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวสอดคล้องกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของพื้นที่ ไม่สร้างผลกระทบทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

และสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับประเทศได้มากขึ้น ควรจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ไม่สร้างความเสื่อมโทรมให้สิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางการดูแลควบคุมผลกระทบ ดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น กำหนดให้ต้องมีการศึกษาข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่เปราะบางทางนิเวศ รวมถึงการกำหนดมาตรการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวและบทลงโทษ ควรปรับปรุงองค์ประกอบของ ท.ท.ช. ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น โดยพิจารณาลดจำนวนกรรมการลงเพื่อให้มีความคล่องตัวและเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นทางการในการเสนอความเห็นต่อ ท.ท.ช. ควรกำหนดนโยบาย ทิศทาง และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้มีความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ควรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ โดยมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ควรสนับสนุนอัตลักษณ์ของพื้นที่ให้โดดเด่นมากขึ้น โดยรัฐควรลงทุนด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาในการนำอัตลักษณ์และวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ ควรศึกษา จัดทำ และเผยแพร่ ภูมิประวัติ ตำนาน หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมากขึ้น และเชื่อมโยงเรื่องราวระหว่างพื้นที่ให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ รัฐควรมีนโยบายปลูกฝังการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับประชาชน ควรจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การปฏิบัติตัวเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว เช่น มักคุเทศก์เล่าประวัติย่อของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวก่อนหรือระหว่างการเดินทางไปถึงตลอดจนลักษณะที่สำคัญของพื้นที่นั้น ๆ หรืออาจจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

ประเด็นดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับ อภิสิตี พงประเสริฐ (2551) ศึกษาเรื่อง นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา เครื่องปั้นดินเผา ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะเกร็ดโดยตรง เพราะมีนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เข้ามาใช้ในชุมชน ชุมชนมีรายได้มากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานราชการมีการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว มีการเผยแพร่สารคดีการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด จนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้าน

หันมาประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้ามากขึ้น ส่วนเรือโดยสารจากแต่ก่อนจะรับส่งชาวบ้านที่อยู่บนเกาะ ในปัจจุบันหันมาประกอบอาชีพรับจ้างพาชมรอบเกาะ ส่วนเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตก็มีการปรับเปลี่ยนรูปทรงใหม่ ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ยังคงเอกลักษณ์ลวดลายแบบวิจิตรศิลป์ คือ ลายกุด ลายพิมพ์เอาไว้

นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาหลักของชุมชน คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนแห่งนี้ คือ ชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการป่าชุมชนจึงน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังนั้น ชุมชนต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยการจัดประชุมราษฎรทุกหมู่บ้าน เพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และร่วมดูแล รักษาป่าชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนรวมของท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีความต้องการการศึกษาดูงานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าชุมชนสามารถเรียนรู้จากสถานที่และประสบการณ์จริงเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาป่าชุมชนของตนเองได้ จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนี้ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ต่อกรณีดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กอบกุล ศรีวงศ์เจริญ (2550) ศึกษาเรื่อง *ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน* กรณีศึกษา: ตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยศักยภาพของชุมชนด้านการดำเนินชีวิตประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาล้วนเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการเข้ามาสัมผัส จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ชนรุ่นหลังได้ใช้แนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาปรับใช้ในชุมชนของตนเองและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านแนวคิด การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่เขตอำเภอควนขนุนแห่งนี้ มีปัจจัยเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงหลายด้าน ดังนั้นแนวคิดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่เขตตำบลทะเลน้อย ควรสร้างความเข้าใจแก่ชุมชน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่มีอยู่เดิม และด้านอื่น ๆ เพื่อลดความขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้นได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการป่าชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนใช้ศักยภาพที่มีอยู่บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง ร่วมกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ อย่างสมดุลเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนในเขตพื้นที่เขตตำบลทะเลน้อยนับถือศาสนาที่เหมือนกัน การรวมกลุ่มทางสังคมของชุมชนในพื้นที่ตำบลมีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกันอย่างกลมกลืน ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและสนับสนุน เพื่อให้ชุมชนเข้าใจจุดเด่น รู้จักคุณค่าในสิ่งที่ตนมีอยู่และมีความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์และวัฒนธรรมประเพณี เพื่อเป็นการปลูกฝังสร้างค่านิยม ความรักสามัคคี ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่เขตตำบลทะเลน้อยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.2 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่เขตตำบลทะเลน้อย เนื่องจากเป็นการศึกษาวิจัยโดยการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนในเขตตำบลทะเลน้อย

3.3 สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาตำบลทะเลน้อยควรจัดทำแผน/โครงการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แก่นักเรียน ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ครู/อาจารย์ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในเขตตำบลทะเลน้อยให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาชุมชนโดยการเปรียบเทียบชุมชนตามขนาด เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลทุกด้านที่ต้องการศึกษา
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐที่มีต่อวิถีชีวิต
ของคนในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง แบบสอบถามมี 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสังคม

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบ
แบบสอบถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะนำไปประกอบในการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น
ขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ด้วยความเคารพ

ณชรต ฤทธิศักดิ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แบบสอบถาม

เรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น
ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง แบบสอบถามมี 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสังคม

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อนโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ของชุมชนท้องถิ่น ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบ-
แบบสอบถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะนำไปประกอบในการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น
ขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ด้วยความเคารพ

ณชรต ฤทธิศักดิ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามความเห็นคิดเห็นส่วนตัว

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ 26-35 ปี

☐ 36-40 ปี

☐ 41-50 ปี

☐ 51 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ รับราชการ

☐ รัฐวิสาหกิจ/เอกชน

☐ ค้าขาย

☐ เกษตร

☐ รับจ้าง

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท

☐ 10,001-15,000 บาท

☐ 15,001-20,000 บาท

☐ 20,001-25,000 บาท

☐ 25,001-30,000 บาท

☐ มากกว่า 30,001 บาท

5. ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ ปวช./ปวส.

☐ อนุปริญญา

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท/หรือสูงกว่า

6. ภูมิำเนาเดิม

☐ เป็นคนตำบลทะเลน้อยตั้งแต่กำเนิด

☐ เพิ่งย้ายเข้ามา/มาประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านเศรษฐกิจ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามความคิดเห็นส่วนตัว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ตำบลทะเลน้อยส่งเสริมให้มีสินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย					
2. ตำบลทะเลน้อยมีรูปแบบและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก					
3. สินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ					
4. กิจกรรมในชุมชน ช่วยส่งเสริมสินค้า OTOP ในท้องถิ่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อย					
5. มีการจัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกใน แหล่งท่องเที่ยวของตำบลทะเลน้อย					
6. มีจำนวนตำรวจ และอาสาสมัครความปลอดภัยตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามความเห็นคิดเห็นส่วนตัว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. สังคมในปัจจุบันยังมีความสัมพันธ์ ที่เกื้อหนุนสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ มากน้อยเพียงใด					
2. การพึ่งพาอาศัยเกี่ยวข้องกันนั้นทำให้ สังคมดำเนินไปอย่างปกติสุขเกิด ความสมดุลขึ้นในสังคมเพียงใด					
3. เราสามารถปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผน วิถีประชา จารีต และ กฎหมายที่รัฐได้กำหนด					
4. ท่านจะเห็นได้ว่า สังคมที่เจริญหรือ แข็งแกร่งขึ้นอยู่กับกลุ่มคน สถานภาพ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่สร้าง ความสัมพันธ์ในสังคม					
5. ประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมานั้น มีความหวงแหนหรืออนุรักษ์					
6. จารีตประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความรู้สึกทางศีลธรรมเป็นแบบแผน ความประพฤติในสังคมเพียงใด					
7. ขนบประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันมา ยังคงยึดถือปฏิบัติ					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ธรรมเนียมประเพณีเป็นกิริยามารยาท ที่นิยมในสังคม อาทิ การไหว้					
9. สิ่งแวดล้อมในอดีตกับปัจจุบันมี การเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด					
10. มนุษย์เป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยตรง					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐด้านสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความตามความเห็นคิดเห็นส่วนตัว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การปรับปรุงพัฒนาตำบลทะเลน้อย ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น					
2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์จะทำให้ชุมชน มีรายได้เพิ่มมากขึ้น					
3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์เป็นการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของตำบลทะเลน้อย ให้คงอยู่					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย					
5. การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนตำบลทะเลน้อยเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม					
6. มีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก					
7. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลทะเลน้อย					
8. การฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอ					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง นโยบายรัฐบาลปัจจุบันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น
ในตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการสัมภาษณ์
ของท่านผู้วิจัยจะนำเอาไปประกอบในการศึกษาค้นคว้า เท่านั้น
ขอขอบคุณที่ท่านสละเวลาเพื่อตอบคำถามดังกล่าว ด้วยความเคารพ

ณชรต ฤทธิศักดิ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แบบสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าอะไรที่เป็นสิ่งจูงใจในการกำหนดนโยบายที่ตำบลได้ทำการวางแผน เพื่อพัฒนา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างไรบ้าง

.....

.....

1.1 ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายของตำบลทะเลน้อยส่งผลต่อการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง

.....

.....

1.2 ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายของตำบลทะเลน้อยส่งผลต่อความสัมพันธ์ ด้านสังคมของประชาชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

1.3 ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายของตำบลทะเลน้อยได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมอย่างไรบ้าง

.....

.....

2. โครงสร้างของสังคมกับการใช้ชีวิตของประชาชน ท่านมีทัศนคติอย่างไรกับ โครงสร้างที่เปลี่ยนไปที่เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอดีตกับปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

2.1 ท่านคิดว่าโครงสร้างของสังคมในตำบลทะเลน้อยส่งผลต่อเศรษฐกิจ ในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่าโครงสร้างของสังคมในตำบลทะเลน้อยสร้างความสัมพันธ์
ในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.3 ท่านคิดว่าโครงสร้างของสังคมในตำบลทะเลน้อยส่งผลต่อการรักษา
สภาพแวดล้อมอย่างไรบ้าง

.....

.....

3. ท่านคิดว่ารัฐควรมีบทบาทในการรับมืออย่างไรบ้างกับอุตสาหกรรมการ-
ท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว หรือประชาชนในท้องถิ่นที่ทำลายสิ่งแวดล้อม

.....

.....

3.1 ท่านคิดว่ารัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ในตำบลทะเลน้อยให้มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นอย่างไร

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่ารัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาสังคมเพื่อการท่องเที่ยวในตำบล
ทะเลน้อยอย่างไร

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่ารัฐควรมีบทบาทส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในตำบลทะเล
น้อยอย่างไร

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะจะช่วยในเรื่องของการบริหารงานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ สามารถใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วมด้วยได้หรือไม่? และไปปรับใช้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ปกติก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบายใดนโยบายหนึ่ง ซึ่งนั้นต้องมาจากปัญหาหรือเพื่อรองรับ และจากที่ได้วางแผนพัฒนาได้มีการศึกษาก่อนหรือไม่ว่าปัญหาเกิดจากอะไร เกิดอุปสรรคในด้านใดบ้าง มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไรและส่งผลกระทบหรือไม่

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (IOC)

Case Processing Summary

		<i>N</i>	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	<i>N</i> of Items
.875	24

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	98.2667	92.271	.660	.866
a2	98.6000	85.421	.644	.865
a3	98.8000	77.062	.860	.854
a4	98.7667	81.633	.666	.863
a5	98.8667	86.257	.506	.868
a6	99.1333	84.671	.485	.869
b7	98.4000	90.800	.245	.875
b8	98.8333	87.178	.501	.869
b9	98.6667	86.023	.517	.868
b10	98.5000	90.879	.405	.866
b11	98.9333	84.547	.664	.864
b12	98.7333	92.409	.590	.879

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b13	98.8667	83.706	.586	.866
b14	98.6667	84.782	.511	.868
b15	98.7333	82.478	.705	.862
b16	98.5667	86.047	.591	.867
c17	98.8333	85.868	.440	.870
c18	98.5667	93.702	.413	.881
c19	98.9667	88.930	.314	.874
c20	99.1333	91.154	.448	.878
c21	98.7333	93.582	.511	.882
c22	98.9667	84.240	.583	.866
c23	98.9333	86.064	.509	.868
c24	99.0667	83.375	.516	.868

บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยว. (2557). *สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว มกราคม-ธันวาคม 2557*.

ค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2561, จาก <http://tourism.go.th/index.php>

กรมการปกครอง. (2561). *จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงการต่างประเทศ, กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา. (2554).

การวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ทุกด้านในแอฟริกา เอเชียกลาง และเอเชียใต้.

ค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2561, จาก <http://sameaf.mfa.go.th/>

กอบกุล ศรีวงศ์เจริญ. (2550). *ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการท่องเที่ยว*

อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด-

สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (2528). *25 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ด้านอุตสาหกรรมพิมพ์.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (2541). *หนังสือรวบรวมผลงานโฆษณา*

Amazing Thailand 1998-1999. ม.ป.ท.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). *แผนการตลาดการท่องเที่ยวประจำปี 2551*.

ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.tat.or.th/?pv=14%20&view=1-65k>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). *ททท. แดลงแผนการตลาดท่องเที่ยวประจำปี*

2554. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2561, จาก [http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/](http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Tourism2554/.../10_ref.pdf)

[Tourism2554/.../10_ref.pdf](http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Tourism2554/.../10_ref.pdf)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ส่วนวิจัยและสถิติการท่องเที่ยว ททท. (2552). *สถิติการ-*

ท่องเที่ยวประจำปี 2552. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (2540). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

คณะสังคมศาสตร์, ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา.

- จุฑารัตน์ ขาวคม. (2551). ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวต่อประชาชน
ท้องถิ่นในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร-
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุมพล นิมพานิช. (2551). การวิเคราะห์นโยบาย: ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณี
ตัวอย่าง. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. (2531). การเมืองการปกครองไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมมาธิราช, สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2530). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- นิธิดา ประยงค์. (2530). การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ-สังคม เนื่องจากการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร-
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 8, แก้ไข
เพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุริยวิทยาสาน.
- ปฐม ทรัพย์เจริญ. (2549). ปัญหาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยว
แห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. ราชกิจจานุเบกษา, 128(67ง), 1-14.
- ประสาท หล็กศิลา. (2524). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2527). ประเพณีชีวิต. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาอย่างไทย
(หน่วยที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12. (2546). ราชกิจจา-
นุเบกษา, 2(124ก), 1-16.
- มณีวรรณ คิวินิม. (2524). รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน
และความสัมพันธ์ของวัดกับชุมชน: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ชุมชนตำบล
บ้านตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย และตำบลบ้านเมืองเก่า อำเภอเมือง
จังหวัดสุโขทัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). โครงการศึกษาจัดวางรูปแบบแผนงานเกษตร-อินทรีย์เชิงท่องเที่ยวและการฝึกอบรมให้ความรู้และอาชีพ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มินตรา ติณปริญญ์. (2551). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริเวณเทศบาลตำบลอัมพวาเขตพื้นที่ใกล้เคียง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย ผู้นำพล. (2530). รายงานการวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์และฟื้นฟูงานเทศกาลและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2542). ทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงปัญญาเลิศ.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2534). การพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2547). ทฤษฎีสังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักข่าวไทยพีบีเอสนิวส์. (2557). รายงานพิเศษสำรวจความเลื่อมโทรม “ทะเลน้อย” หลังถูกธุรกิจการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลง. ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2561, จาก <http://news.thaipbs.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). แผนกลยุทธ์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2551-2555. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). รายงานการ-
ติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภายใต้แผน
พัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และติดตามความก้าวหน้าปีแรกของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11.
กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2555). นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2562). ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอควนขนุน. ค้นเมื่อ 18 มีนาคม
2562, จาก <http://www.phattalung.co.th>

สำนักงานส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ. (2552). กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรมหาชน.
กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ:
ผู้แต่ง.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า.

สุวิดา ศรีนาค. (2552). ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริม การอ่าน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อภิสิทธิ์ พวงประเสริฐ. (2551). นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา
“เครื่องปั้นดินเผา” ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อมรา จำรูญศิริ. (2550). การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์-
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเลย.

Anderson, J. E. (1970). *Public policy-making: Introduction* (2nd ed.).

New York: Houghton Mifflin.

- Caldwell, L. K. (1970). *Environment: A challenge in modern society*. New York: Doubleday.
- Cochran, C. (1982). *American public policy: An introduction*. New York: St. Martin's Press.
- Dye, T. R. (1978). *Understanding public policy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Easton, D. (1953). *The political system an inquiry in to the state of political science*. New York: Alfred A. Knopf.
- Friedrich, C. J. (1963). *Man and his government*. New York: McGraw-Hill.
- Lineberry, R. L., & Sharkansky, I. (1970). *Urban politics and public policy*. New York: Harpers & Row.
- Moerman, M. (1968). *Agricultural change and peasant choice in a Thai village*. Berkley, LA: University of California Press.
- Sabahat, A. (2005). *The tourism potential of pakistan and future development*. Unpublished master's thesis, university of Wisconsin, WI.
- Sharkansky, I. (1970). *Policy analysis in political science*. Chicago: Markham.
- Sharkansky, I. (1971). *Policy analysis in political science* (2nd ed.). Chicago: Markham.
- Sombat Thamrong-Thanyawong. (2001). *Public policy: An analysis of concepts and crosses* (6th ed.). Bangkok: Sematham.
- Xie, P. F. (2004). *Authenticating cultural tourism: Folk villages in hainan, China*. Ontario, Canada: University of Waterloo.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นายณชรด ฤทธิศักดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	19 มกราคม 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2542 สำเร็จปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2555
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ รับราชการตำแหน่งปลัดอำเภอ ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี